

sij

št. 1
26. januarja 2009

Stran 4

**Najuspešnejše
leto v zgodovini
Metala Ravne**

Stran 6

**Pantzev nagra-
jenec za leto
2008 je Branko
Banko**

Stran 14

**Tajništva pod
lupo**

V

2

Uvodnik

4

Ulito v številke

6

Najuspešnejše leto Metala Ravne

8

Pantzevo priznanje za leto 2008

9

Nova komorna popuščna peč v Nožih Ravne

11

Sodobna plazemska rezalnica v Acroniju

13

Sektroju Kemija v Acroniju odlična ocena

14

Certificirani kontrolorji v Metalu Ravne

18

Ravnanje z okoljem v letu 2008 v Metalu Ravne

19

Tajništva pod lupo

20

Marketinški kotiček

21

Mala šola jeklarstva

22

IMH novičke

24

Kadrovska gibanja

26

Srečanje invotorjev Acronija z upravo

28

Komorni zbor Vox Carniolus

30

Koncert v Kovačnici težkih odkovkov

31

Marko Jamnik – po alpinizmu je prišlo lokostrelstvo

32

Jemo, da živimo, ne živimo, da jemo

35

Brezplačna rekreacija za zaposlene

36

Acroni in RHI sta se pomerila v smučanju

Čez goro k očetu

Obvestilo Pokojninske družbe A

Špikov kot

Modre misli in križanka

Uvodnik

Kljub za večino od nas kratkemu delovnemu decembru in šele nekaj delovnim dnevom v januarju se je od zadnje številke našega časopisa v naših podjetjih zgodilo marsikaj zanimivega. Metal Ravne je zaključil rekordno leto, v Acroniju smo podelili Pantzevo nagrado, v Nožih Ravne in Acroniju smo zagnali pomembni pridobitvi v proizvodnji ...

V rubriki Pod lupo ste do sedaj spoznali naša podjetja – predvsem proizvodnjo in ključne ljudi v njej, v tej številki pa začenjamo s predstavitvijo drugih pomembnih oddelkov v naših podjetjih. Prva so na vrsti tajništva.

Naši novoletni sklepi, da bomo bolj skrbeli za svoje telo, so uresničljivi. V tokratni številki najdete prispevek o zdravi prehrani ter informacije, kdaj in kje se lahko brezplačno razmimo.

Pa prijetno branje!

Vesna Pevec Matijević

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla. Odgovorna urednica: Anja Potočnik. Glavna urednica: Vesna Pevec Matijević. Uredniški odbor: SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Katarina Čučnik, Stane Jakelj, Nataša Karo; Metal Ravne: Eleonora Gladež, Andreja Krajnc; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap; SUZ: Andrej Pogačnik; ZIP center: Bojan Lesjak. Stalni sodelavci: Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo / pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka. Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin. Tisk: ZIP center. Naklada: 3600 izvodov. Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si in vpevec@metalravne.com

Ulito v številke

Proizvodnja in prodaja I.–XII. 2008

PROIZVODNJA ODLITEGA JEKLA

v tonah

DRUŽBA	I.–XI. 2007	OCENA I. – XII. 2008	indeks
ACRONI	369.839	375.702	102
METAL Ravne	112.874	110.555	98
SKUPAJ	482.713	486.257	101

KOLIČINSKA PROIZVODNJA

v tonah

DRUŽBA	I.–XI. 2007	OCENA I. – XII. 2008	indeks
ACRONI	312.450	317.203	102
*METAL Ravne	76.537	75.531	99
NOŽI Ravne	1.442	1.463	101
ELEKTRODE Jesenice	11.598	10.418	90
**SUZ	7.474	5.646	76
SKUPAJ	379.063	410.261	100

* blagovna proizvodnja brez storitev

** V letu 2007 vključena tudi žebljarna.

KOLIČINSKA PRODAJA

v tonah

DRUŽBA	I.–XI. 2007	OCENA I. – XII. 2008	indeks
ACRONI	306.594	321.013	105
*METAL Ravne	77.250	74.690	97
NOŽI Ravne	1.752	1.662	95
ELEKTRODE Jesenice	11.836	10.890	92
SUZ	7.268	6.178	85
SKUPAJ	404.700	414.433	102

* količinska prodaja s storitvami

VREDNOSTNA PRODAJA

v EUR

DRUŽBA	I.–XI. 2007	OCENA I. – XII. 2008	indeks
ACRONI	456.285.195	464.270.620	102
METAL Ravne	163.993.438	179.397.590	109
NOŽI Ravne	16.284.126	16.331.201	100
ELEKTRODE Jesenice	19.365.192	19.469.067	101
SUZ	6.844.361	6.318.327	96
ZIP center	2.443.869	2.707.000	111
SKUPAJ	665.216.181	688.778.805	104

OPOMBA: Vrednosti za obdobje 1.–12. 2008 so ocena.

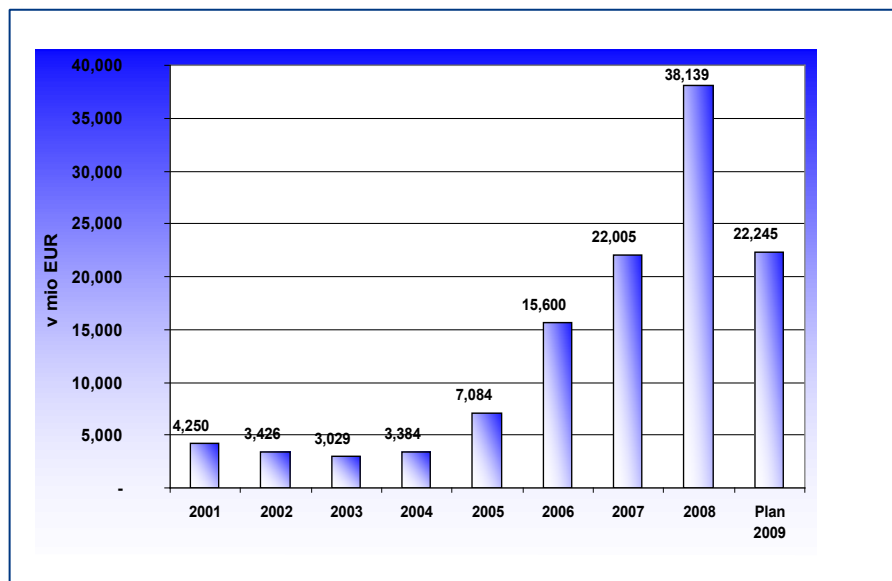
OPOMBA SUZ: Rezultati niso primerljivi s preteklim letom zaradi opustitve žebljarskega programa.

Najuspešnejše leto v zgodovini Metala Ravne

Jeklarna na Ravnah ima neverjetno, skoraj 400-letno tradicijo. Medtem ko so se ponekod v konjunktornih obdobjih vrtoglavo uspešno širile jeklarne, je jeklarstvo na Ravnah vztrajno sledilo svojo pot majhnih in premišljenih korakov. Ze od nekdanje ravenske »fabrika« znana po plemenitih jeklih. In ko so v kritičnih obdobjih še včerajšnje jeklarske zvezde ugasnile ter (kot je bil nedaleč od nas primer v prevajški železarni) za sabo pustile temo in žalost, je ravenska jeklarna z znanjem ljudi in s kakovostnimi jekli le prebrodila vsa krizna obdobja. Tudi ko se je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja osnovna dejavnost izdelave in predelave jekla prenesla v Metal Ravne, smo se osredotočili na zahtevna orodna in specialna jekla. Delež le-teh je rasel in leta 2008 je znašal že 70,2 % celotne proizvodnje.

Seveda pa je za izdelavo tovrstnih tehnološko zahtevnih jekel poleg znanja in izkušenj ljudi potrebna tudi ustrezna tehnična opremljenost. Zaradi večletnega neinvestiranja so postali nekateri osnovni metalurški agregati v Metalu Ravne resna grožnja za nemoteno proizvodnjo, hkrati pa smo bili priča trendu rasti povpraševanja po vedno večjih in težjih izdelkih. Zato smo si tudi mi dolga leta želeli večjih proizvodnih posodobitev in jih tudi načrtovali.

Potem je prišlo leto 2008. Leto, v katerega smo vstopili z velikim pričakovanjem, da bodo dolgoletne sanje končno resnično zaživele. Velik strateški naložbeni cikel v skupni vrednosti 110 mio. EUR, začet leto poprej, se je bližal svojemu vrhuncu. Zelo intenzivne investicijske dejavnosti smo uspešno usklajevali z redno proizvodnjo, ki je bila prve tri kvartale na zelo visoki ravni. Ključni zaposleni v proizvodnji so z veliko požrtvovalnostjo hkrati vodili številne investicijske aktivnosti in sredi gradbišč skrbeli za redno proizvodnjo. Junija smo v proizvodnjo predali novo kovačnico težkih odkovkov. Iz razpadajoče stare jeklarne je zrasel nov proizvodni obrat s sodobno 45 MN stiskalnico, tirnim manipulatorjem, z učinkovitimi ogrevalnimi pečmi, s pečmi za toplotno obdelavo z bazeni in drugo potrebno opremo. Medtem ko v stari kovačnici lahko kujemo največ 24-tonske ingote, bomo na novi kovaški stiskalnici kovali tudi 45-tonske ingote. Redna proizvodnja je na novih agregatih stekla izjemno hitro in uspešno. Zelo so se izkazali tudi jeklarji, ki so kar nekaj mesecev pred predvidenimi roki osvojili litje 35-tonskih ingotov.

Plačila za naložbe v obdobju 2001-2009 v mio. EUR

Foto: Tomo Jeseničnik

Andrej Gradišnik, spec. za menedžment, glavni direktor Metala Ravne: » V Metalu Ravne smo samo v enem letu izvedli tri strateške naložbe, le-te bodo skupaj z mehansko obdelavo težkih izdelkov, ki raste v velikih prostorih v Serpi, dolgoročno naši dolini dale nove možnosti.«

Avgusta smo v proizvodnjo predali novo valjalno ogrodje za valjanje težkih profilov. Zamenjan je bil tudi skoraj popolnoma iztrošen pogon ogrodja. Kljub težavam, ki se občasno še pojavljajo, redna proizvodnja uspešno poteka. Po nekaterih investicijskih posegih v proizvodno logistiko bomo tudi tu lahko razširili dimenzijskih asortiment na valjane kvadratne profile do 250 mm in široke ploščate izdelke do širine 650 mm.

Da pa bi lahko jeklarna sledila potrebam predelovalnih obratov, smo decembra začeli še montažo novega sodobnega ulivališča, saj je staro postalo premajhno za izdelavo različnih formatov ingotov in velikih količin. Nov način litja in stripanja ingotov bo omogočil tudi boljše izplene in s tem opazne prihranke. V novem ulivališču pa bo tudi ustrezno urejen prostor za litje velikih ingotov za novo kovačnico tež-

kih odkovkov. Montažo novega ulivališča zaključujemo v začetku leta 2009.

Seveda pa smo v letu 2008 veliko pozornosti namenili tudi skrbnemu načrtovanju in izvajanju operativnih poslovnih ciljev. Vrhu konjunktura v prvem polletju, ko smo bili zasuti s povpraševanji po naših izdelkih in storitvah, je v jesenskih mesecih sledila nenadna globalna kriza.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo v Metalu Ravne zelo dobro izkoristili prvo obdobje, da smo uspešno uskladili redno proizvodnjo in izvedbo investicij in da nas je prvo obdobje krize prizadelo manj kot druge. Zato je leto 2008 za nas poslovno uspešno. Zaradi nižje prodaje v jesenskih mesecih in negativnih tečajnih razlik, ki so posledica spreminjanja vrednosti dolarja, vseh ciljev nismo dosegli. Vseeno pa bo naš poslovni rezultat najboljši doslej.

Izdelali smo 76.000 ton gotovih proizvodov. Prodali smo za 179,5 mio. EUR naših izdelkov. Vrednost prodaje je bila približno 10% višja od prav tako uspešne prodaje v letu 2007. Povprečna prodajna cena je bila 2316 EUR na tono izdelka, kar je 12% več v primerjavi z letom poprej.

Veliki uspehi pa se ne ocenjujejo za obdobje enega leta. Prihodnost bo v celoti ovrednotila pridobitve iztekajočega se leta. Kot je bilo povedano, smo v Metalu Ravne v enem samem letu izvedli tri strateške naložbe, le-te bodo skupaj z mehansko obdelavo težkih izdelkov, ki raste v velikih prostorih v Serpi, dolgoročno naši dolini dale nove možnosti. V prihajajočih letih se bo marsikaj spremenilo, investicijske pridobitve pa bodo ostale in kazale na dosežke minulega leta.

Vsem, ki ste prispevali k našim skupnim uspehom v letu 2008, se iskreno zahvaljujem in izražam zadovoljstvo, da sem lahko del tega uspešnega kolektiva.

Vstopili smo v leto 2009, ki napoveduje precej negotovosti. Ob tem je v očeh mnogih zaznati strah in bojazen. Vendar pa je krizno obdobje tudi priložnost za pridobitev primerljivih prednosti in povečanje tržnih

Nova stiskalnica v Kovačnici težkih odkovkov

Foto: Janko Vučko

Posodobljena Valjarna gredic

Foto: arhiv Metala Ravne

deležev v prihodnosti. Najboljši bomo znali strniti vrste, se organizacijsko prilagoditi, obvladati stroške in novo konjunktorno obdobje pričakati še močnejši. V Metalu Ravne že izvajamo številne ukrepe za znižanje stroškov in pridobivanje naročil tudi v tako zahtevnih tržnih razmerah. Zavedamo se, da bomo naročila pridobivali le, če bomo znali kupcem ponuditi boljše in cenejše izdelke kot drugi. Pri tem nam bodo v veliko pomoč tudi novi agregati, ki smo jih pridobili leta 2008 in nam bodo omogočili, da del naročil, ki jih izgublamo na obstoječih programih, nadomestimo z novimi (večjimi) izdelki.

Zakupi surovin na osnovi potrjenih naročil in realnih predvidevanj, ki temeljijo na dolgoletnih izkušnjah, ter naše vsakodnevne usklajevalne koordinacije so omogočili, da leto 2009 začnemo brez nepotrebnih dragih zalog. Tako na trgu lahko sproti kupujemo danes mnogo cenejše surovine in uspešno usklajujemo nabavne stroške s prodajno ceno naših izdelkov. Zato v leto 2009 vstopamo pogumno in odločni, da smo v vsakih razmerah boljši od drugih ter da bomo tudi iz tega kriznega obdobja izšli kot zmagovalci.

Andrej Gradišnik

Novi lavreat je Branko Banko

Zdajšnja generacija inženirjev v Acroniju nadaljuje doktrino Lamberta Pantza, ki ima svoje korenine prav v Kranjski industrijski družbi, ta je konec devetnajstega stoletja s proizvodnjo feromangana ponesla slavo svojih železarjev po celem svetu. Podobno kot generacije pred njimi se tudi današnji železarji zavedajo, da je razvoj novih, sodobnih jekel prioriteta razvoja družbe. Tudi inovativnost v tehnološkem procesu je nujna za pocenitev stroškov proizvodnje, za izboljšanje kakovosti končnih izdelkov in ne nazadnje za okolju prijaznejšo tehnologijo.

Pantzeva nagrada je najvišje priznanje, ki ga jeseniški jeklarji že od leta 1973 podeljujejo za življenjsko delo v metalurški in drugih dejavnosti, vezanih na tehnologijo predelave jekla. Od leta 2006 pa nagrajenec dobi tudi skulpturo »Iz ognja do zvezd«, ki združuje vsebinska sporočila in umetniški izraz. Posebna kompetence inovatorja: pripadnost podjetju, znanje, izkušnje, inovativnost, poštenost in pogum, skratka tiste, ki so odlikovale tudi velikega Lamberta Pantza.

Direktor Acronija Slavko Kanalec izroča nagrado letošnjemu nagrajencu Branku Banku

Na svečani seji uprave Acronija so 8. januarja 2009 že enaindvajsetič v zgodovini jeseniškega železarstva podelili Pantzevo priznanje, ki ga podeljujejo za življenjsko delo pri razvoju podjetja kot moralno potrditev prejemniku, da v očeh sodelavcev uživa enako spoštovanje in enak ugled kot nekoč veliki izumitelj Pantz. Pantzevo priznanje je bilo prvič podeljeno leta 1973 ob stoti obletnici izuma postopka za pridobivanje feromangana v

Prof. Dr. Marin Gabrovšek, prvi Pantzev nagrajenec

plavžih, ki je ponesel sloves jeseniškega železarja daleč preko meja takratne avstro-ogrske monarhije. Imenuje se po avtorju tega izuma, tehničnem ravnatelju Kranjske industrijske družbe inženirju Lambertu Pantzu, ki ni bil samo vrhunski metalurg in izumitelj: sodobniki so ga cenili predvsem kot velikega človeka.

Svečanost je popestrila tudi podelitev devetih diplom, ki jih je Acroni na 2. in 3. Slovenskem forumu inovacij kot eno izmed desetih inovativnih slovenskih podjetij prejel za svoje inovacije. Diplome je v imenu generalnega pokrovitelja teh dogodkov, Ministrstva za gospodarstvo, avtorjem inovacij podelil mag. Janko Burgar, vodja sektorja na Direktoratu za podjetništvo in konkurenčnost.

Foto: Tomo Jeseničnik

Pantzevo priznanje za leto 2008 je posebna komisija na predlog Društva metalurških inženirjev in tehnikov podelila izvršnemu direktorju za razvoj in tehnologijo Branku Banku. Acroni si je v desetih letih, ko je bil kreativen usmerjevalec razvoja proizvodnje in tehnologije Branko Banko, ustvaril ugodno izhodišče, ki mu je omogočilo postati pomemben igralec na globalnem trgu nerjavnih, elektro in drugih specialnih jekel.

Med udeleženci je prireditelj z veseljem pozdravil še živeče lavreate dr. Marina Gabrovška, mag. Petra Kunca, Jožefa Arha, Bogdana Stocco, Stanka Čopa, dr. Vasilija Prešerna, Aleša Lagojo, Filipa Marinška ter sorodnike tistih, ki jih žal ni več med nami. Tem pomembnim gostom je med sproščenim pogovorom po zaključku seje kot potrditev zavedanja zgodovinskega dolga do njihovega prispevka za razvoj jeseniškega železarstva razdelil posebno brošuro, v kateri so v družbi s prvimi velikimi inovatorjem predstavljeni vsi prejemniki tega priznanja.

Avguštin Novšak, univ. dipl. inž. el., svetovalec posloводства za menedžment idej v Acroniju

Kdo je bil Lambert Pantz

Lambert Pantz se je rodil v Tržiču 22. avgusta 1835 kot sin upravitelja tamkajšnjih Dietrichovih fužin in se že v zgodnji mladosti seznanil z delom železarjev – izdelovalcev pil in kos. Takratni lastnik ene od jeseniških fužin, Viktor Ruard, je izjemno cenil sposobnosti Lambertovega očeta, tako da se je Pantzeva družina kmalu preselila v Gornjesavsko dolino. Mladi Lambert je očitno imel zapisano zanimanje za metalurgijo v genih, saj je stopil na pot svojega očeta in prednikov. Šolanje v Ljubljani je nadaljeval na politehniko na Dunaju, zaključil pa ga je na rudarski akademiji v Leobnu. Pred nastopom samostojne službe v Zoisovih fužinah v Bohinjski Bistrici je opravil prakso v Chemnitzu. O bohinjskem obdobju njegovega delovanja ni zbranih dosti podatkov, vemo pa, da je bil med tamkajšnjimi kmeti in delavci zelo priljubljen. Verjetno je bil precej zaslužen za razvoj bohinjskega fužinarstva, saj mu je skupina ljubljanskih lastnikov proizvodnih zmogljivosti na Javorniku in na Savi s polnim zaupanjem poverila mesto tehničnega ravnatelja. Po združitvi teh fužin je postal prvi ravnatelj Kranjske industrijske družbe (KID). Upravljanje konglomerata obratov, ki so jih ustvarili različni lastniki od Sulkovskih in pl. Javorniggov do Zoisov in Ruardov, ni bilo enostavno. Njegov trud je bil usmerjen predvsem v razvoj sodobnega železarstva in jeklarstva ter ohranjanje renomeja, ki so ga v svetu uživali izdelki Zoisov in Ruardov. Obenem pa se je zavedal bogatega znanja, temelječega na tradiciji in izkušnjah. Iz pisnih poročil ter osebnih pogovorov (Ascher) je spoznal, da so gornjesavski obrati že pred združitvijo iz rud Savskih jam, Bevščice ter Begunjščice izdelovali odlične vrste zrcalovine, ki je postajala vedno bolj nepogrešljiva surovina pri izdelavi Bessemerjevega jekla in kot taka zanimiva surovina za vse sodobne jeklarne. Razvojna pot svetovnega jeklarstva je zahtevala vse večje količine zrcalovine s čim večjo vsebnostjo mangana. V tem je Pantz zaslužil priložnost jeseniškega železarstva, ki se je zaradi

svoje majhnosti tako po zmogljivostih kot po razpoložljivosti virov vedno teže kosalo s svetovno konkurenco. Že leta 1872 mu je uspelo iz nanovo odkrite rude na Begunjščici pridelati zrcalovino z 10–12 % mangana. Vendar se s tem ni zadovoljil in po dolgotrajnem razvojnem delu mu je uspelo v javorniškem plavžu pridelati zrcalovino z vsebnostjo mangana preko 30 % – feromangan. Dotlej so znali pridobivati feromangan v manjših količinah le v posebnih talilnih loncih, tako da pomeni pridobivanje v plavžih pravo tehnološko revolucijo, še posebej, ker je bil ta feromangan tudi bistveno bogatejši. Inovacija, ki je bila leta 1873 predstavljena na jubilejni razstavi na Dunaju, je pritegnila veliko zanimanje metalurgov iz Evrope pa tudi Severne Amerike; zaradi nje je KID postal ena najpomembnejših industrij v tedanji Avstro-Ogrski in tudi širše. Kako je bila monarhija ponosna na ta dosežek, dokazuje razstavev makete javorniškega plavža, ki jo še danes hrani dunajski muzej. V konkurenci 8000 razstavljalcev iz vsega sveta je KID prejel spominsko diplomo in kolajno. Po uspehu na Dunaju se je pod Pantzevim vodstvom začelo novo obdobje s preusmeritvijo proizvodnje na feromangan. Zaradi velikega povpraševanja je primanjkovalo surovin – predvsem manganove rude in lesnega oglja, kar je bilo vse povezano z logističnimi problemi transporta rude z Begunjščice in oglja iz visokogorskih gozdov. Te težave je Pantz rešil z razvojem in s konstruiranjem petih žičnic, od katerih je prva stekla leta 1874 na Begunjščici. Nepredvidnost pri javni objavi postopka za pridobivanje feromangana, kar je konkurenca dodobra izkoristila, ga je izučila, da je te žičnice patentiral. Zanimivo je, da so po njegovi licenci v Švici zgradili večje število tovarnih žičnic. Lambert Pantz kljub priznanjem z doseženimi rezultati ni bil zadovoljen in je poizkuse je nadaljeval toliko časa, da mu je uspelo izdelati feromangan z 42 in pozneje celo s 55 odstotki mangana. Uspehi pri pridobivanju te tako pomemb-

Prejemniki Pantzevih priznanj v Železarni Jesenice:

Prof. dr. Marin Gabrovšek	1973
Bogomil Homovec	1975
Ivo Arzenšek	1977
Mag. Peter Kunc	1978
Franc Mlakar	1979
Dr. Aleksander Rjazancev	1980
Oskar Kürner	1981
Miroslav Nikolič	1982
Lado Šketa	1983
Avzug Karba	1984
Stanko Čop	1985
Alojz Prešern	1986
Bogdan Stocca	1987
Jožef Arh	1988
Boris Bregant	1989
Janko Perne	1990

Prejemniki Pantzevih priznanj v Acroniju:

Mag. Aleš Lagoja	2004
Prof. dr. Vasilij Prešern	2005
Dr. Slavko Ažman	2006
Filip Marinšek	2007
Branko Banko	2008

ne surovine so privabili številne študijske delegacije iz Švice, Francije in celo Amerike. Eden od udeležencev teh študijskih ekskurzij, Francoz Gautier, je pozneje na mednarodnem kongresu metalurgov v Parizu poročal o pridobivanju javorniškega feromangana. Kljub tem dosežkom pa zastareli proizvodni obrati niso zdržali tekme s konkurenco, ki je delovala v mnogo bolj ugodnih razmerah. Da bi obdržal korak, si je Pantz prizadeval zniževati stroške z reorganizacijo proizvodnje na osnovi temeljitega proučevanja proizvodnih procesov, ki so se že prej izkazali za nerentabilne. Na vseh področjih je uvajal racionalizacije in tehnične izboljšave, pri čemer je upošteval sodobne izsledke znanosti in tuje izkušnje. Ker je bil človek jeklene volje in širokega

znanja, se ni bil pripravljen ubogljivo podrežati zahtevam neukih lastnikov in vase zaverovanih nadrejenih, in se je z njimi vedno pogosteje zapletal v konflikte. Njegov največji nasprotnik je bil svetnik Bruner, ki je že leta 1888 zahteval, naj Pantza odpustijo. Ta zahteva se je za Pantza srečno končala, ker se je zanj zavzel generalni ravnatelj Karl Luckman. Kakor mnogo nesebičnih strokovnjakov, ki postavljajo rast podjetja pred osebne koristi, je tudi Pantz doživel nehvaležnost lastnikov podjetja, ki so bili prepričani, da ne sodi več mednje. Ko so 1889. leta začeli graditi novi obrat za predelavo starega železa in grodlja v Siemens-Martinovih pečeh, ki mu je s svojo strokovnostjo prav on postavil temelje, so ga odslovili brez vsake odpravnine in pravice do pokojnine. Svoje mesto tehnič-

nega ravnatelja je moral odstopiti Avgustu Trappenu, sinu ravnatelja tovarne v Duisburgu, ki si je ta položaj »kupil« z dobavo strojne opreme za novogradnjo. Pantz naj bi za majhen honorar v podjetju še vodil gradnjo industrijskih objektov, a za njegov ponos je bilo to preveč. Nekaj časa je bival v Ljubljani kot privatni strokovnjak za metalurgijo, nato se je zaposlil v Eisentrateni na Koroškem. Leta 1892 si je delo poiskal na Tirolskem v Fieberbrunu, kjer je do leta 1895, ko je umrl, vodil fužino bratov Koenigberger. Omenili smo že, da je Pantz užival med delavci velik ugled, kar dokazuje tudi to, da jih je kar nekaj odšlo za njim in se zaposlilo v fužinah, ki jih je vodil. Zanimiv dokaz Pantzeve priljubljenosti je tudi članek v Slovenskem narodu (1889), kjer med drugim piše: »Sicer se pa o do-

sedanjem tehničnem voditelju gospodu Pantzu, ki je vsaj pošten nemškutar ter ni delavcev nikdar zatiral in mrcvaril, govori, da bode ostavil službo, novi uradniki pa so Prusi in Židje.«

Dr. A. Rjazancev je v glasilu Železar leta 1980 zapisal takole: »Biografski podatki o Pantzu so skromni, njegovo ustvarjalno delo pa je tako veliko in pomembno, da ga lahko štejemo v jeseniški železarski zgodovini 19. stoletja med najpomembnejše ustvarjalce železarstva.« Zato Pantzevo priznanje pomeni ne samo priznanje sodobnikom, ki s svojim delom pomembno zaznamujejo jeseniško jeklarstvo, ampak tudi skromno oddolžitev velikemu jeseniškemu inovatorju Lambertu Pantzu.

Avguštin Novšak, Acroni

Investiramo

Nova komorna popuščna peč v Nožih Ravne

V kalilnici Nožev Ravne smo konec decembra v proizvodnjo uspešno umestili novo komorno popuščno peč. Peč je v celoti izdelala podjetje Sardoniks s podizvajalci.

Uporabne dimenzije komorne popuščne peči so:

- dolžina: 4100 mm
- višina: 650 mm
- širina: 1000 mm

Maksimalna delovna temperatura v peči je 700 C, toleranca pa ± 5 C za celotno delovno območje. Gretje peči je električno na spirale; v peči so tri cone. Tako kot pri prvi popuščni peči, ki smo jo kupili od podjetja Sardoniks, smo tudi pri tej naredili izvozno ognjišče zaradi lažjega zalaganja peči. Napredno krmiljenje nam preko zaslona na dotik omogoča krmiljenje in celoten nadzor nad pečjo. Zaradi svojih gabaritov pomeni

Foto: Aleš Krištof

nova popuščna peč pomembno pridobitev dodatnih zmogljivosti v kalilnici.

Egidij Hudrap, univ. dipl. inž. metal. in mater., vodja toplotne obdelave v Nožih Ravne

Investiramo

Robustna in sodobna plazemska rezalnika v obratu PDP v Acroniju

S povečevanjem zahtevnejšega proizvodnega programa debele pločevine in z usmeritvijo k direktnim kupcem je bilo treba povečati zmogljivosti plazemskega razreza, hkrati pa izboljšati kakovost razreza in delovnega okolja.

Foto: arhiv Acronija

Rezalnika

V ta namen je bil odobren interni projekt št. 355, ki bo s pravočasno realizacijo tudi nadomestil manjkajoče razrezne zmogljivosti mehanske linije. Le-to bomo sredi leta 2009 zamenjali z novo v okviru projekta št. 327.

Kapaciteta vsakega izmed dveh novih nadomestnih plazemskih rezalnikov je za 35 odstotkov večja od povprečja v letih 2007/08 obrezane pločevine pri obstoječem prodajnem programu.

Pogodbo o dobavi opreme smo po dolgotrajnem izboru in pogajanjih konec junija 2008 sklenili s češkim podjetjem MGM kot nosilcem posla, čeprav je delež njegove opreme le tretjina celotne. Celotno rezalno opremo je dobavilo uveljavljeno nemško podjetje Kjellberg, rezalne vodne mize s hidravličnim dvigom posameznih sekcij ter celotnim odsesovalnim sistemom s filtriranjem pa prav tako zelo priznано nemško podjetje Kemper.

Pogodbo za pripravljala dela, ki so zajemala izdelavo temeljev, ureditev odjemnih mest

za pline, dovod vseh potrebnih energentov, izdelavo nosilne konstrukcije za energetske medije in pripravo ustrezne dokumentacije, smo sklenili konec septembra 2008 s podjetjem Pilaster.

Sredi oktobra 2008 smo ustavili proizvodnjo na obstoječih rezalnikih NC1 in NC2 proizvajalca Messer Griesheim, ki sta obratovala od leta 1986. Ta rezalnika nista več izpolnjevala zahteve po višji storilnosti, osnovnem vzdrževanju kot tudi izboljšanju delovnega okolja zaposlenih.

Izkop žlindre po demontaži obstoječih rezalnikov

Robert Prešern, univ. dipl. inž. metal., vodja projekta:

»Pridobljena je 24-mesečna garancija za delovanje celotne opreme, ki je tako nam kot proizvajalcu v ponos in odlična referenca prenosa znanj, izkušenj in sodelovanja v najzahtevnejšem industrijskem okolju.»

Montaža tekalne proge

Izdelava temeljev

Vodne mize in rezalni most NC1 med montažo

Šolanje je uspešno zaključilo 12 operaterjev.

Pripravljalna dela je podjetje Pilaster opravilo zelo uspešno v izjemno kratkem času, od 15. oktobra do 6. novembra 2008. Hkrati je bila med izkopom odstranjena tudi večja nepredvidena količina žilindre, kar pojasni vzrok težav in okvar na tekalnih pogonih.

Tudi montaža, zagon, testiranje, šolanje in prevzem obeh rezalnikov na gradbišču velikosti 400 m² so bili uspešno izvedeni v zelo kratkem času, in sicer od 7. novembra do 14. decembra 2008.

Vse načrtovane dejavnosti so bile opravljene pravočasno, brez dodatnih nepredvidenih stroškov, ki so v skupnem znašali preko 1,6 mio. EUR.

Rezalni agregati

Filtrirni sistem

Zunanje skladiščenje rezalnih plinov

Opis opreme

Oba plazemska rezalnika sta identična. Na vsakem je mogoče istočasno razrezovati dve enaki plošči, do debeline 100 mm, s podarkom na nerjavnem programu. V ta namen je vsak rezalni most opremljen s štirimi gorilci, dva sta za debeline 8–40 mm in dva za debeline 40–100 mm. Vsak rezalnik je opremljen s štirimi 300 A agregati plazemskega izvora in z dvema hladilnikoma.

Vseh osem agregatov plazemskega izvora s štirimi hladilniki smo namestili v poseben prostor, ki je zaradi zelo visoke priključne moči in oddajanja večje količine toplote (70 kW, 120 OC) zahteval prezračevalni sistem. Pozimi bomo toploto izrabljali za ogre-

Centralni avtomatski iznos rezalnih odpadkov vanje delovnega prostora, poleti pa jo bomo odvajali na prosto.

Rezalnika se odlikujeta z najnovejšim procesnim sistemom podjetja MGM, MS-200, ki je od predhodnega MS-20 približno 10-krat hitrejši, ter z bistvenimi izboljšavami na programiranju reza in uporabniku prijaznimi rešitvami.

Kot rezalni plin se uporabljajo argon, vodik in dušik, ki se v optimalnem razmerju glede na vnesene parametre avtomatsko mešajo na rezalniku. Zato so bili razširjeni tudi skladiščni prostori za shranjevanje plinov, ki omogočajo kakovostnejši in hitrejši razrez v primerjavi z rezanjem le z dušikom ali s predhodno pripravljeno mešanico argona in vodika.

Posebnost rezalnikov so vodne mize. Vsak rezalnik je opremljen z dvema 22 metrov dolgima 40 m³ vodnima mizama, s kontinuirnim iznosom rezalnih odpadkov. Iznos odpadkov poteka v dva zabojnika, ki sta nameščena med rezalnika. Jekleni rezalni odpadek se v zabojnikih odceja (voda se kontinuirno s potopno črpalko vrača nazaj v rezalne kadi) ter je primeren za takojšnjo predelavo ali odprodajo.

Sistem čiščenja je v primerjavi s predhodnim naprednejši, saj na vsaki napravi na mesec prihranimo vsaj dva dneva obratovanja, ki sta bila namenjena ročnemu čiščenju ostankov rezanja.

Vsaka miza ima dve ločeni hidravlično dvizni sekciji dolžine 7 in 13 metrov, kar omogoča skrajševanje pripravljalnega časa ob pripravi plošč, predvsem pa možnost izbire načina rezanja, od rezanja nad vodo, na vodi ali pod vodo.

Rezanje nad vodo, katerega izvajamo vse od testiranja, se odlikuje po najkvalitetnej-

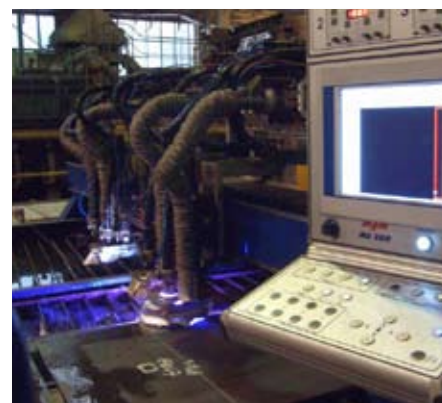
šem rezu, najmanjši porabi potrošnega rezalnega materiala in ustrezno suhi površini plošč po razrezu. Suhost plošč je potrebna tako za prenos z novim 16-tonskim vakuumskim žerjavom (proizvajalec Metalna SRM, prevzetim 5. 12. 2008) kot za kakovostno nadaljevanje tehnološke verige procesa predelave plošč, z ravnanjem oziroma s peskanjem.

Pridobljene so bile vse izjave o skladnosti opreme in izvedenih del, operaterji so dobili dodatno osebno zaščitno opremo in izvedene so bile meritve dimnih plinov na delovnem mestu med obratovanjem. Meritve so potrdile ustreznost odsesovalnega sistema in tehnologije rezanja, s približno 5–10 x nižjimi doseženimi vrednostmi od zakonsko predpisanih.

Nova rezalnica z novim žerjavom

Pridobljena je 24-mesečna garancija za delovanje celotne opreme, ki je tako nam kot proizvajalcu v ponos in odlična referenca

Prvi testni rezi 30. 11. 2008

prenosa znanj, izkušenj in sodelovanja v najzahtevnejšem industrijskem okolju.

Robert Prešern

Izobražujemo se

Sektorju Kemija v Acroniju odlična ocena za izdelana poročila o obratovalnem monitoringu odpadnih voda

Prve meritve in obratovalni monitoring odpadnih voda, ki je namenjen preverjanju kakovosti odpadnih voda, lahko izvajajo le pooblaščen izvajalci monitoringa. Zato si mora laboratorij pridobiti pooblastilo, ki ga izda Agencija RS za okolje.

Pooblastilo se lahko izda, če prosilec izpolnjuje pogoje, ki jih določa 24. člen Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih voda (Ur. l. RS, št. 74/2007), in sicer:

- da je gospodarska družba, zavod ali samostojni podjetnik posameznik,
- da je registriran za izvajanje dejavnosti v Republiki Sloveniji,
- da ima akreditacijo za izvajanje preiskovanja po metodah iz 17. člena istega pravilnika, v obsegu, za katerega prosi za pooblastilo,
- da z obstoječimi referencami ali na drugačen način izkazuje poznavanje zakonodaje s področja odvajanja odpadnih voda in izvajanje 5., 6. in 7. točke 4. člena istega pravilnika in

- da mu ni bilo pooblastilo odvzeto v zadnjih dveh letih.

Pooblaščen izvajalec monitoringa je poleg vzorčenja, merjenja količine odpadne vode med vzorčenjem in analize vzorca dolžan izdelati tudi poročilo o opravljenih meritvah, skladno z obliko, ki jo določajo predpisi s področja odvajanja odpadnih voda. Poročilo vsebuje vrednotenje emisije snovi, emisijskega deleža oddane toplote ter izračun letnih količin odpadne vode, letnih količin nevarnih snovi in izračun emisijskega faktorja ali učinka čiščenja odpadne vode.

Seznam pooblaščenih izvajalcev monitoringa je na spletni strani Agencije RS za okolje (www.arso.gov.si pod Varstvo okolja, emisije v vode).

Agencija RS za okolje je na podlagi kriterijev za ocenjevanje pooblaščenih izvajalcev monitoringa uvedla ocenjevanje. V okviru ocenjevanja se pregleda pravilnost

izpolnjenih in pravočasno poslanih elektronskih obrazcev, pravilnost izpolnjenih osnovnih podatkov, opis tehnologije in razumljivost poročila, bilanco vode, pravilnost izpolnjenih podatkov, vezanih na iztok, pravilno izbiro in uporabo uredbe, pravilno vrednotenje emisij in priložene priloge. Glavni namen tega ocenjevanja je izboljšanje kakovosti izvajanja obratovalnega monitoringa odpadnih voda ter izdelave poročil pri pooblaščenih izvajalcih monitoringa. Poleg tega ocenjevanje pomaga strankam, ki morajo zagotavljati prve meritve ali obratovalni monitoring, saj si lahko s seznama izberejo kakovostnega pooblaščenega izvajalca monitoringa.

Sektor Kemija je pri tokratnem ocenjevanju prejel odlično oceno, kar nas uvršča med sedem najbolje ocenjenih izvajalcev poročil, od skupno dvajsetih izvajalcev, ki pripravljajo poročila za industrijske naprave.

Nataša Bratun, univ. dipl. inž. kem.,
vodja sektorja Kemija v Acroniju

Certificirani kontrolorji v Metalu Ravne

Neporušne kontrole (angl. non-destructive testing, nem. Zerstörung freie Prüfung), kot sta na primer ultrazvočna kontrola (UT) ali kontrola z magnetnim prahom (MT), potekajo po zaključeni izdelavi izdelka ali pri rednih vzdrževalnih servisih. Kontrola zahteva izkušene kontrolorje, ker je kakovostna izvedba zelo pomembna.

Po evropskih predpisih morajo biti kontrolorji certificirani po standardu EN 473. Za proizvodnjo izdelkov za ameriški trg je treba imeti certifikat tudi po standardu SNT-TC-1A ali CP-189. Vsi standardi zahtevajo določene delovne izkušnje in predpisujejo čas usposabljanja na tečaju. Če sta izpolnjena ta dva pogoja, kandidat lahko pristopi k izpitu, ki je sestavljen iz treh delov: teoretičnih osnov metode, specifičnega dela (poznavanje predpisov in standardov) in praktičnega dela.

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo niso več veljala potrdila o internih izobraževanjih, čeprav so bila ta ustrezno izvedena. Kupci so zahtevali certifikate, ki so jih izdali akreditirani certifikacijski organi. Prva

certificirana ultrazvočna kontrolorja (UT2) v Metalu Ravne sta leta 2005, ko sta opravila izpit, postala Gorazd Oder, vodja Kontrole kakovosti Valjarskega programa, in Sašo Mačič, vodja Kontrole kakovosti Kovaškega programa. Leto pozneje smo pridobili certificirana ultrazvočna kontrolorja (UT1) in kontrolorja s certifikatom za magnetno kontrolo (MT2).

Ker smo imeli še vedno premalo certificiranih kontrolorjev, se je leta 2007 osem ultrazvočnih kontrolorjev v dveh skupinah udeležilo tečaja in uradnega certificiranja v izobraževalnem centru Q Techna v Krškem.

Leto 2008 je prineslo kovačnico težkih odkovkov in prenovljeno progo v Valjarni gredic in s tem povečanje proizvodnje. Posledično je to zahtevalo zaposlitev novih kontrolorjev in dodatna izobraževanja že zaposlenih.

Na začetku leta 2008 smo izvedli obnovitveni tečaj za ultrazvočne kontrolorje v Valjarni gredic. Zaradi velikega števila udeležencev smo oblikovali dve skupini.

Konec avgusta smo pripravili še en interni tečaj, tokrat za kontrolorje, ki so bili predvideni za uradno certificiranje za ultrazvočno kontrolo. Poleg internih tečajev so se naši kontrolorji udeležili več izobraževanj in certificiranja pri zunanjih izvajalcih. Bogatejši smo za 12 certifikatov. Pridobili so jih: Mirko Glavica (UT2), Sašo Plazl (UT2), Dušan Plemen (UT2), Igor Hudopisk (UT1), Slavko Perić (UT1), Matjaž Prošt (UT1) in Klemen Saberčnik (UT1) iz Kontrole kakovosti Valjanega programa, Janez Plohl (UT2), Andrej Kaker (UT1) in Jernej Valtl (UT1) iz Kontrole kakovosti Kovačnice ter Gabor Sekereš iz oddelka za Metalurške raziskave in razvoj (UT2, MT3). To je do zdaj največje število certificiranih kontrolorjev v enem letu.

Na Ravnah imamo čast in predvsem obvezo nadaljevati dobro tradicijo neporušnih preiskav.

Gabor Sekereš, univ. dipl. fizik,
Kontrola in metalurški razvoj v Metalu Ravne

Certificirani kontrolorji

Varujemo okolje

Ravnanje z okoljem v Metalu Ravne v letu 2008

V Metalu Ravne imamo vzpostavljen sistem ravnanja z okoljem v skladu z zahtevami standarda ISO 14001:2004. Z uvedbo sistema ravnanja z okoljem smo zavezani k postopnemu in sistematičnemu zmanjševanju negativnih vplivov na okolje.

Leto 2008 je bilo v Metalu Ravne zaznamovano s strateškimi naložbami v Kovačnici, Valjarni gredic in Jeklarni. Zaradi uporabe najboljših razpoložljivih tehnik bodo te investicije opazne tudi na področju varovanja okolja.

Za zagotavljanje varovanja okolja si vsako leto postavimo cilje, s katerimi želimo v največji možni meri preprečevati onesnaževanje okolja. Leta 2008 smo imeli zastavljene naslednje cilje na področju ravnanja z okoljem, ki smo jih izvedli v celoti ali delno:

1. Izpeljali smo projekt za rekonstrukcijo odpraševalne naprave, zaradi katerega bo v začetku leta 2009 prišlo do postavitve naprave za lovljenje isker, kar bo bistveno pripomoglo k boljši učinkovitosti odpraševalne naprave.
2. Projektno nalogo za novo odpraševalno napravo smo prenesli v leto 2009.
3. Skladno s sanacijskim programom smo skoraj v celoti zaključili aktivnosti za zaprtje dela odlagališča v skladu z Načrtom neizvedenih del. Večino odpadkov, ki nastanejo v proizvodnem procesu in smo jih odlagali na odlagališču, oddajamo predelovalcem tovrstnih odpadkov, nekaj pa smo jih sami, upoštevajoč izkušnje naših delavcev, vrnili v proizvodni proces in tako zmanjšali njihovo količino. Za določene naloge bomo aktivnosti nadaljevali še do polovice leta 2009.
4. Za drugi del odlagališča smo do konca leta 2008 pridobili gradbeno dovoljenje. V prvi polovici leta 2009 bomo izvedli vse potrebno za pridobitev uporabnega dovoljenja.
5. Za izdelavo elaborata o protihrupni ograji smo do konca leta pridobili ponudbe, aktivnosti bodo zaključene v prvi

polovici leta 2009. Z omenjenim želimo prispevati k zmanjšanju hrupa, ki se širi v bivalno okolje.

6. Zaradi velikih naložb je prišlo med remontu do povečane porabe pralnega špirita, zato zastavljeni cilj ni mogel biti uresničen. Porabo pralnega špirita smo povečali za 17 % glede na leto 2007. Letos si bomo ponovno prizadevali za zmanjšanje porabe pralnega špirita, predvsem z učinkovitejšo uporabo pralnice rezervnih delov v Delavnici valjev Valjarne profilov in uporabo okolju manj nevarnih sredstev.

7. Količina komunalnih odpadkov je ostala zaradi investicijskega obdobja na enaki ravni kot v letu 2007. Letos bi se morala količina zbranih komunalnih odpadkov zmanjšati, saj se bodo zaključila vsa večja investicijska vlaganja. Količino bi morali zmanjšati predvsem tudi zato, ker je v Uradnem listu RS 46/2008 maja lani izšel Odlok o plačilu takse za obremenjevanje tal na območju Občine Ravne na Koroškem, ki na novo določa višino, obračunavanje in plačevanje takse za obremenjevanje tal. Metal Ravne, ki tako kot druga podjetja odlaga komunalne odpadke na odlagališču Lokovica, mora po novem plačati 6-krat višjo takso na m³ odloženih komunalnih odpadkov kot pred sprejetjem omenjenega odloka.

8. Na začasno vakuumsko čistilno napravo znotraj ZGO ŽR (Zaokroženo gospodarsko območje Železarne Ravne) je bila

Rahela Rodošek Strahovnik, univ. dipl. inž. metal. in mater., ekologinja v Metalu Ravne:

»Večino odpadkov, ki nastanejo v proizvodnem procesu in smo jih odlagali na odlagališču, oddajamo predelovalcem tovrstnih odpadkov, nekaj pa smo jih sami, upoštevajoč izkušnje naših delavcev, vrnili v proizvodni proces in tako zmanjšali njihovo količino.«

priključena samo Kovačnica težkih odkovkov. Za vse druge objekte smo pridobili ponudbe za izvedbo in te čakajo na usklajitev koncesionarja z občino.

9. Za projekt Krožni sistem v Valjarni profilov je bila izdelana tehnična dokumentacija. V letu 2008 je bila posodobljena Valjarna gredic, kjer bomo z zaprtim sistemom enega dela in odstranitvijo drugega zmanjšali količino hladilne vode. Projekt bomo nadaljevali letos.

Rahela Rodošek Strahovnik

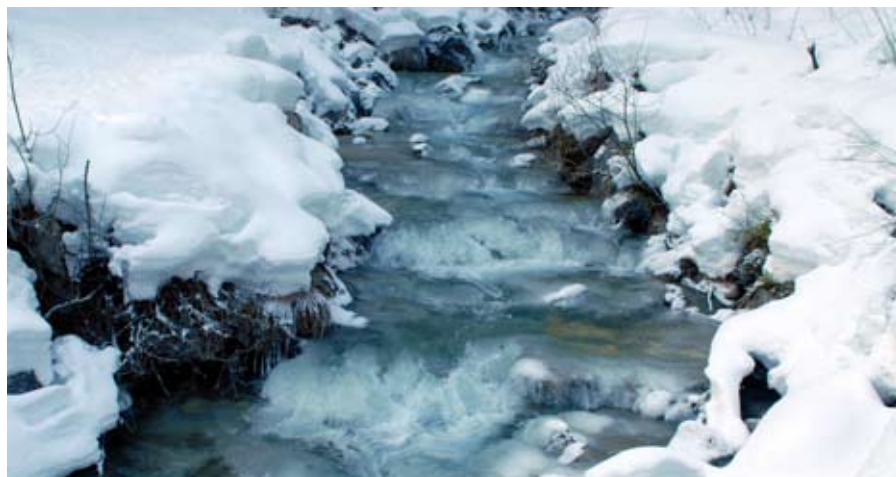

Foto: Janko Vučko

Tajništva

sij
skupina

Kdo pri svojem delu združuje natančnost, hitro odzivnost, iznajdljivost, lojalnost, diskretnost in povrh še osebno urejenost? Tajnice oziroma poslovne sekretarke. Prav zato predstavljamo naše izjemne sodelavke. Vsi, še posebej pa uprava in direktorji, bi bili večkrat brez njih kar malce izgubljeni. Upam, da znamo izražati svojo hvaležnost za njihova prizadevanja. »Če ne znamo pokazati hvaležnosti, ravnamo, kot da bi zavili darilo in ga ne izročili,« pravi William Arthur Ward.

Anja Potočnik

Foto: iStock

TAJNIŠTVO SKUPINE SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Kontaktne podatki
Telefon: 01 242 98 00
Telefaks: 01 242 98 55
Elektronska pošta: zlata.zigon@sij.si

* Tajnica uprave Zlata Žigon ni želela predstavitev in seveda smo njeno željo spoštovali.

sij Slovenska industrija jekla
skupina

TAJNIŠTVO ACRONIJA

ACRONI

Kontaktni podatki

Telefon: 04 584 1002

Telefaks: 04 584 1003

Elektronska pošta: katarina.cucnik@acroni.si

Katarina Čučnik, poslovna sekretarka v Acroniju

V Acroniju sem zaposlena od septembra 1993, torej sem skoraj inventar, kajti Acroni je bil ustanovljen decembra 1992.

Delo poslovne sekretarke obsega: usklajevanje sestankov, korespondenco uprave, evidenco delovnega časa, organizacijo službenih potovanj v tujino, organizacijo dogodkov, pisanje in razdeljevanje zapisnikov, sprejemanje obiskov tujih in domačih poslovnih partnerjev, skrb za reprezentanco ...

Leta 2008 smo splošni sektor našega podjetja z organizacijsko spremembo priključili upravi in s tem sem od glavnega direktorja dobila pooblastila za vodenje zaposlenih v službah ekspedita, recepcije, ekonomata in arhiva.

Delo poslovne sekretarke rada opravljam, ker mi je skoraj vsak dan izziv.

TAJNIŠTVO METALA RAVNE

METAL RAVNE

Kontaktni podatki

Telefon: 02 870 7005

Telefaks: 02 870 7006

Elektronska pošta: pvrabic@metalravne.com

Polona Vrabič, poslovna sekretarka v Metalu Ravne

V Metalu Ravne sem zaposlena slaba tri leta. Po poklicu sem poslovna sekretarka in imam skoraj petnajst let delovnih izkušenj s tega področja. V letošnjem študijskem letu zaključujem tudi študij ekonomije. Moje delovno mesto je zanimivo, dinamično in pestro. Obsega različna delovna področja in naloge. Med drugim organiziram delo, usklajujem urnike in termine sestankov, vodim korespondenco ter arhiv posloводства, pripravljam razna poročila, vodim evidenco delovnega časa, organiziram službena potovanja v tujino, usklajujem obiske poslovnih partnerjev in poslovna srečanja, sprejemam goste, skrbim za reprezentanco ter poslovna darila in še kaj. Ker sem že po naravi družabna, mi je delo z ljudmi pisano na kožo. S svojim delom želim aktivno prispevati k dobremu poslovanju in prijazni komunikaciji v podjetju, vsekakor pa preseči klasične stereotipe o tajnicah.

TAJNIŠTVO ELEKTROD JESENICE

Kontaktni podatki
 Telefon: 04 584 1902
 Telefaks: 04 5861 442
 Elektronska pošta: elektrode@elektrode.si

elektrode jesenice

Nastja Šmid

Moja pot v Elektrodah Jesenice se je začela pred šestimi leti, bolj kot ne slučajno, ko so potrebovali študentko za delo v tajništvu. Takrat sem se ravno vpisala na izredni študij kadrovskega menedžmenta Fakultete za družbene vede v Ljubljani in vsakega, takrat še tolarja sem bila zelo vesela. Sprva sem mislila, da bom delala kako leto in potem nadaljevala z rednim študijem, a kot se v življenju stvari obrnejo na glavo, so se tudi pri meni, in tako sem v tajništvu še danes.

Zase lahko rečem, da sem bolj »polovična« tajnica, saj večino svojega delovnega časa preživim v nabavi, kjer pomagam sodelavki pri nabavi surovin in žic.

Kot tajnica pa sem odgovorna za poslovno-administrativna dela in tajniška dela po navodilu direktorja, za vodenje in zaključevanje službenih listov zaposlenih, izračun in vodenje letnega dopusta zaposlenih ter seveda za sprejem poslovnih partnerjev. Glede na smer mojega izobraževanja naj bi si nekaj časa našla tudi za pomoč v kadrovski službi.

Pri delu me najbolj moti prav to, da »sedim na dveh delovnih mestih« in se zato nobenemu ne morem posvetiti stoo odstotno, po drugi strani pa me to veseli, saj sem spoznala tajniško področje, vsak dan znova pa spoznavam tudi nabavno in kadrovsko področje.

TAJNIŠTVO NOŽEV RAVNE

Kontaktni podatki
 Telefon: 02 870 6200
 Telefaks: 02 870 6230
 Elektronska pošta: lucija.hip@ravne.com

NOŽI RAVNE

Lucija Hip

Po koncu srednje ekonomsko-komercialne šole sem se leta 1991 zaposlila v Železarni Ravne, leta 1993 pa v obratu Noži Ravne, kjer sem najprej delala v finančnem oddelku, nato pa v nabavi. Ob delu sem dokončala višjo šolo za poslovno sekretarko.

Pred leti sem po naključju z odhodom tajnice v pokoj dodatno prevzela tajniška dela, ki pa jih opravljam še danes.

Delo je zanimivo, pestro, včasih zelo napeto in intenzivno.

Ker v službi preživimo vse več časa, se mi zdi predvsem pomembno, da se v njej dobro počutimo. Ključnega pomena pri vsem tem je spoštovanje sodelavcev. Imam srečo, da me večinoma obkrožajo prijetni ljudje, s katerimi se da pogovarjati in sodelovati.

TAJNIŠTVO SUZ-a

Kontaktne podatki

Telefon: 04 584 1702, 584 1703

Telefaks: 04 5861 813

Elektronska pošta: teja.platisa@suz.si

Teja Platiša

Po izobrazbi sem metalurški tehnik in sem že dvajset let zaposlena v železarni, večinoma kot referentka. V podjetju SUZ sem od ustanovitve podjetja leta 1998 na delovnem mestu poslovne sekretarke. Poleg vsakodnevnega dela poslovne sekretarke večkrat priskočim na pomoč v računalništvu. Delo je precej pestro, raznoliko in ga z veseljem opravljam, pri tem pa si pomagam tudi z dolgoletnimi izkušnjami.

TAJNIŠTVO ZIP CENTRA

Kontaktne podatki

Telefon: 02 870 6657

Telefaks: 02 870 6606

Elektronska pošta: uprava@zipcenter.si

Rezka Kerbev

V ZIP centru sem zaposlena že od njegove ustanovitve marca 1997. leta.

Pred tem sem opravljala različna dela: leta 1973 sem začela v registraturi, čez leto dni pa sem bila premeščena v kadrovske službe Železarne Ravne, kjer sem med drugim nadomeščala tajnico delovne skupnosti in pozneje opravljala različna strokovna dela ob prestrukturiranju železarskih podjetij.

Zdaj moj delokrog poleg tajniških opravil obsega še različna strokovna dela s kadrovskega področja in obračuna plač. Dela je kar veliko, a ker je pestro in imam mnogo stikov z ljudmi, je zanimivo in delovni dan še prehitro mine. Rada imam nove izzive, ki se jih z veseljem lotim. Veliko mi pomeni, da lahko pomagam ljudem in da so ti z mojim delom zadovoljni. Všeč mi je tudi, da se s sodelavkami in sodelavci dobro razumemo in si medsebojno pomagamo. Upam, da bo tako tudi v prihodnje.

Podatke zbrala: Vesna Pevec Matijević

Je dno že doseženo?

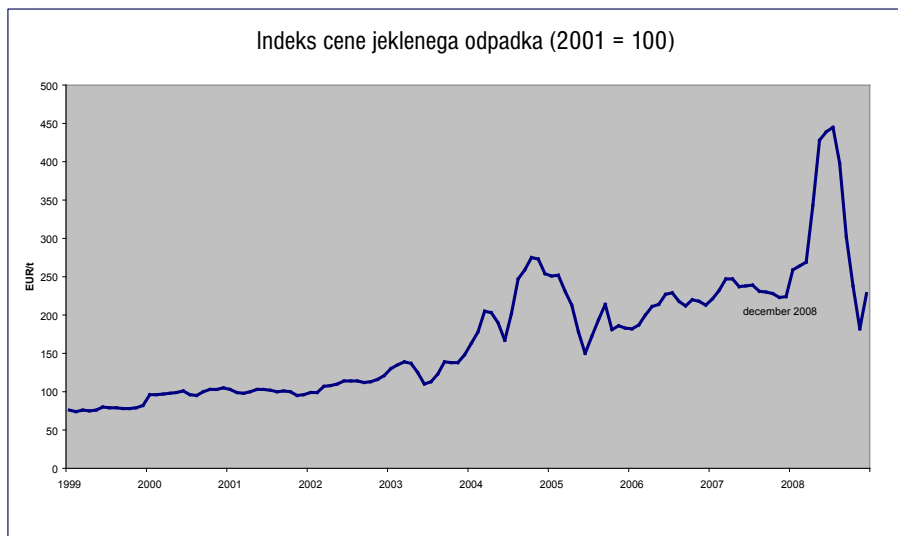
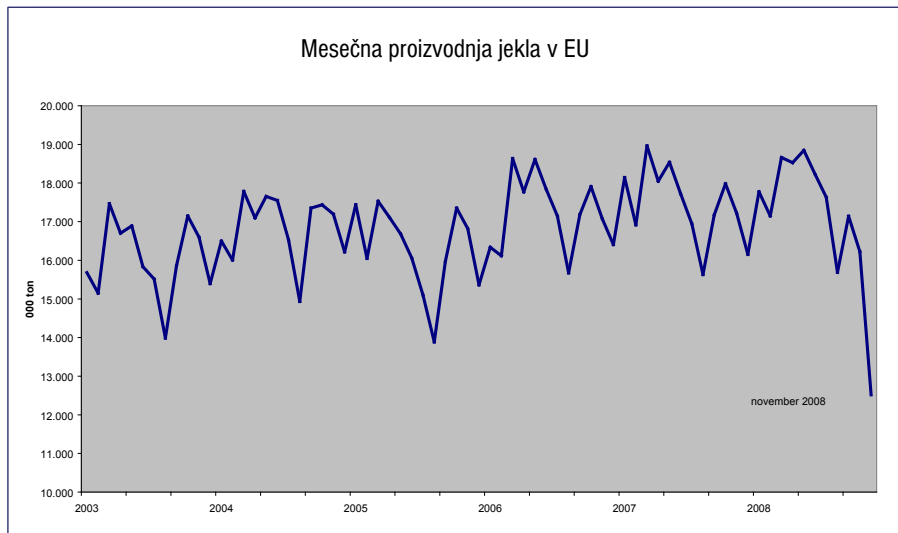
Zadnja dva meseca ali celo tri mesece povpraševanja po jeklu skoraj ni bilo. Novembra 2008 je svetovna proizvodnja padla za več kot 10 milijonov ton glede na prejšnji mesec. Lanska novembrska proizvodnja je bila tako kar za 18,4 % nižja kot novembra 2007. Po zelo negativnem razpoloženju konec leta 2008 je v začetku letošnjega leta mogoče zaznati prve znake okrevanja. Kljub temu pa je zaradi naraščajočih finančnih omejitev in selitve svetovne finančne krize v gospodarstvo situacija zelo nepredvidljiva.

Na Kitajskem se je povpraševanje že okrepilo, cene so začele naraščati. Ni pa še povsem jasno, ali gre samo za dokupovanje zalog ali za realno povpraševanje. Turški proizvajalci so povečali nakup odpadnega železa, cene gredic pa so se ponovno začele krepiti. V ZDA in Evropi so proizvajalci novembra močno zmanjšali obseg proizvodnje in zaenkrat še ni znakov, da bi se proizvodnja ponovno začela povečevati. Pričakuje se, da bo vsaj še nekaj mesecev obseg proizvodnje omejen.

Cene so v zadnjih nekaj mesecih padale močneje in hitreje, kot so se prej povečevale.

Cene jeklenega odpadka so že začele rasti. Dno je bilo že doseženo pri proizvodih okroglega programa. V Aziji bi lahko prišlo do rasti cen teh proizvodov že pred začetkom gradbene sezone, medtem ko bodo verjetno cene v Evropi stabilne do sezonsko pogojenih dvigov konec prvega četrtertletja.

Pri proizvodih ploščatega programa pa se predvsem v severni Evropi dnu šele približujemo. V južni Evropi so cene precej nižje, kar verjetno pomeni dno, v ZDA pa se že pričakuje rahla rast cen teh izdelkov. Proizvajalci ploščato valjanih proizvodov so sicer v slabšem položaju kot proizvajalci proizvodov okroglega programa, ker so njihovi glavni porabniki, na primer avtomobilska industrija, v hudi krizi. Vladni

ukrepi naj bi bolj vplivali na oživitev konstrukcijskega sektorja, zato naj bi okrogli program okreval hitreje.

Zadnje napovedi še vedno predvidevajo negativno svetovno gospodarsko rast v letu 2009, predvsem v razvitih gospodarstvih ZDA, Japonske in Evrope. Kažejo pa se spodbudni znaki, da bi ameriško gospodarstvo lahko izšlo iz recesije že v začetku leta 2009, evropsko pa bi sledilo kvartal ali dva zatem. Zato lahko pričakujemo rast povpraševanja prej, kot se je na-

povedovalo. Omejitve količine proizvodnje so bile zadostne, da so zaustavile nadaljnje padce cen, ko pa se bo povpraševanje okrepilo, lahko pride do pomanjkanja materiala na trgu in relativno intenzivne rasti cen jekla.

Vir: SBB Global Market Outlook, januar 2009-01-15

Monika Štojs, univ. dipl. ekon.,
direktorica marketinga v skupini SIJ – Slovenska industrija jekla

Toplotne obdelave jekel II in mehanske lastnosti (Toplotne obdelave jekel v stanju uporabe)

Jekla, ki jih ponujamo in prodajamo kupcem, se razlikujejo po toplotni obdelavi in trdoti. Močnejše- in močnolegirana jekla – orodna jekla za delo v vročem in delo v hladnem ter hitroreznna jekla, ki so namenjena za izdelavo orodij, so v žarjenem stanju in jih je treba po grobi mehanski izdelavi orodja pred uporabo še končno toplotno obdelati na predpisano območje trdot.

Trdote teh jekel se gibljejo v velikem razponu med 43 in 65 HRC (trdota, izmerjena po metodi Rockwell), medtem ko so razponi posameznih skupin manjši, med 43 in 52 HRC za skupino jekel za delo v vročem, območja trdot orodnih jekel za delo v hladnem in hitroreznih pa so večinoma med 60 in 65 HRC.

Večina konstrukcijskih jekel, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju, je prav tako v popoljšanem stanju.

Popoljšanje je kombinacija toplotne obdelave kaljenja in popuščanja jekla.

Jeklo (polizdelek – paličasto jeklo ali končni izdelek – orodje) je treba najprej v ogrevnih (kalilnih) pečeh segreti in pregreti na temperaturo kaljenja po predpisanih režimih ogrevanja za posamezno vrsto jekla, temu sledi hitro ohlajanje v kalilnem mediju v območje martenzita, nato pa je na vrsti popuščanje – segrevanje jekla na predpisane temperature, ki so nižje od temperatur žarjenja.

Peči za kaljenje se razlikujejo po izvedbi, dimenzijah in načinih transporta vložka skozi peč ter ogrevanja, bodisi z zemeljskim plinom ali elektriko. Velike ogrevne peči z izvoznim kuriščem, ogrevane s plinom, so primerne za ogrevanje – kaljenje daljših debelejših paličastih profilov, medtem ko so za manjše paličaste profile primernejše kontinuirne peči.

Za kaljenje orodij iz močnolegiranih jekel pa se uporabljajo vakuumske peči, v katere se ta orodja založijo posamezno ali v manjših serijah.

Temperature kaljenja se gibljejo v razponu od 820 °C pa tja do visokih 1250 °C. Malolegirana konstrukcijska jekla kalimo v spodnjem območju, medtem ko močnolegirana jekla, predvsem hitroreznna, pri temperaturah, višjih od 1150 °C.

Za kaljenje uporabljamo različna kalilna sredstva, odvisno od vrste jekla, zahtev in možnosti. Jekla lahko kalimo v vodi, olju, polimernih mešanica, na zraku, v vakuumu, termalnih kopelih ... Malolegirana jekla navadno kalimo v ostrejših kalilnih sredstvih, kot so voda, olje in polimeri, medtem ko močnolegirana jekla kalimo na zraku, pod pritiskom utekočinjenega plina, v termalnih kopelih in v olju.

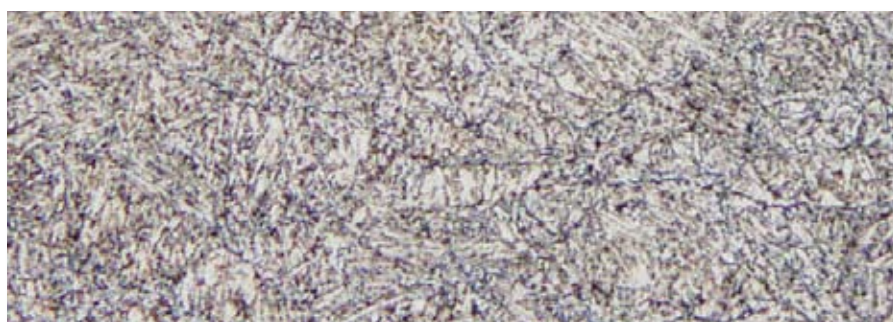
Pri kaljenju obstaja zaradi kalilnih napestosti velika nevarnost nastanka kalilnih razpok, zato sta potrebni skrbni izbira kalilnega sredstva in izvedba kaljenja.

V kaljenem stanju jeklo večinoma ni uporabno. Tako jeklo ima zelo visoko trdoto oziroma natezno trdnost R_m ter je skoraj brez elasto-plastičnih lastnosti. Vedeti

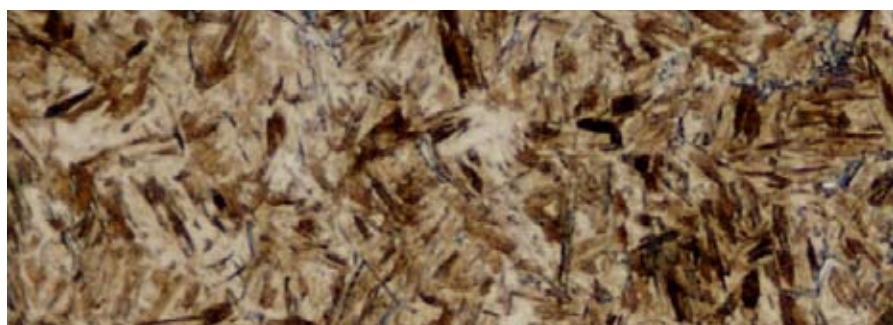

Andrej Vrečič, univ. dipl. inž. metal. in mater., raziskovalni inženir II za orodna jekla in mehanske lastnosti v Metalu Ravne: »Za kaljenje uporabljamo različna kalilna sredstva, odvisno od vrste jekla, zahtev in možnosti. Jekla lahko kalimo v vodi, olju, polimernih mešanica, na zraku, v vakuumu, termalnih kopelih ...«

moramo, da bo jeklo, naj bo konstrukcijski del nekega stroja ali pa orodje, med delovanjem in uporabo izpostavljeno ra-

Popoljšan

Kaljen

znim mehanskih in drugim obremenitvam. Zato je treba kaljeno jeklo po končanem ohlajanju v kalilnem mediju še popustiti – segreti na temperaturo popuščenja. Dolžina ogrevanja je odvisna od dimenzije izdelka. S popuščanjem jeklu znižujemo njegovo kaljeno trdoto in zvišujemo plastične lastnosti jekla (raztezek A, kontrakcija Z, udarno žilavost).

Izbira temperature popuščenja pa je odvisna od vrste jekla, zahtev kupca po doseganju določenih mehanskih lastnosti jekla ali od predpisanih standardov za posamezne skupine jekel. Nekatera orodna jekla popuščamo dvakrat ali celo trikrat.

Po poboljšanju sledijo še meritve doseženih trdot ali pa meritve mehanskih lastnosti. Grobo mehansko obdelanim orodjem

se navadno izmerijo le trdote HRC, saj iz njih ne moremo izdelati več preizkušancev za mehanska preizkušanja.

Paličastim izdelkom ter valjanim, kovanim in drugim (pol)izdelkom pa po predpisanih standardih vzorčenja izrežemo trgalne in udarne žilavostne preizkušance. Z nateznimi preizkusi (EN10002) in s preizkusi udarnih žilavosti (EN10045) preverimo dosežene mehanske lastnosti jekla v toplotno obdelanem stanju – poboljšanju.

Če so dosežene lastnosti (merimo naravno napetost tečenja Reh, dogovorjeno napetost tečenja Rp, natezno trdnost Rm, raztezek A in zoženje Z, udarno žilavost KV(KU)) v skladu s standardi ali z lastnostmi, ki jih predpiše kupec, bo izdelek odpremljen k naročniku, seveda če bodo

tudi rezultati drugih kontrol (dimenzijska, ultrazvočna, metalografska kontrola ...) ustrezali predpisanim zahtevam. Če preizkušani izdelek odstopa od predpisanih zahtev, se izvede toplotna obdelava ali pa se tak material vseeno odpremi, seveda v dogovoru s kupcem.

Preizkuse izvajamo lahko pri sobni temperaturi ali pa pri temperaturah, nižjih od okolice (do minus 196 °C) ali višjih (500 do 600 °C).

Poleg osnovnih preizkusov mehanskih lastnosti jekla za posamezne skupine jekel je še množica drugih preizkusov, ki določujejo specifične lastnosti posebnih vrst jekel (jekla za povišane temperature ...).

Andrej Vrečič

IMH-novičke

Popravljen načrt za povečanje zmogljivosti

Belgorodska obl., Gubkin, AOA KMAruda. Tehnična služba družbe OAO KMAruda je prejela popravljen tehnični načrt »Izkop novih območij za povečanje zmogljivosti rudnika Gubkin do leta 2012«, ki predvideva povečanje količine izkopa surove rude na 4,8 milijona ton na leto. Potrebne popravke načrta so izdelali in vnesli strokovnjaki peterburškega podjetja OOO PiterGOProekt. Pred tem so bile načrtovane zmogljivosti na ravni 3,8 milijona ton na leto.

Družbena odgovornost

V mestu Sovetsk v Tulski regiji so zaključili popravilo petnadstropnega stanovanjskega bloka, ki ga je financiral Dobrodelni fond družine Zubicki, za kar je namenil pet milijonov rubljev (120.200 evrov). V bloku s 84 stanovanji so zamenjali vse inštalacije, in sicer ogrevanje, kanalizacijo, oskrbo s toplo in hladno vodo, zamenjali so tudi streho, naredili žlebove in sanirali klet, ki je bila dolga leta zalita z vodo. Popravili so tudi vse vhode v blok, kjer niso le pobe-

lili in prebarvali sten in stopnišč, ampak so vgradili še plastična okna in dvojna vhodna vrata (kovinska in toplotno izolirana). Poleg tega so uredili okolico bloka, kjer so postavili tudi otroško igrišče. Tako je Boris Zubicki izpolnil obljubo, ki jo je pred nekaj meseci dal obupanim stanovalcem. Večina izmed njih je zaposlena v tovarni KVOit.

Novo skladišče

Kemerovo. OAO Koks. V obratu za lovlje-

nje kemičnih produktov koksanja št. 1 so postavili skladišče za opremo, ki jo uporabljajo v obratu. Ta obrat prej ni imel pokritega skladišča, tako da so vso opremo hranili kar zunaj. Skladišče so postavili delavci obrata in ga tudi notranje opremili z regali in enotirno železnico. Tako so opremo zaščitili pred vremenskimi vplivi in izboljšali delovne razmere zaposlenih.

Vir: spletna stran holdinga IMH;
www.metholding.ru/en/news

Pogled na mesto Kemerovo, desno podjetje Koks

Kadrujemo

Kadrovska gibanja v decembru

SIJ - Slovenska industrija jekla

Jubilanti

Za 10 let delovne dobe čestitamo Petri Filipič Špiler.

ACRONI

Pridružil se nam je NERVIN HAJRLAHOVIČ v Tehničnih storitvah in transportu.

V pokoj sta odšla JOZO BAGUDIC iz Vroče valjarne in VOJKO SMOLEJ iz Tehnične kontrole. Zahvaljujemo se za njuno delo in jima želimo vse najboljše.

Podjetje sta zapustila dva delavca.

Jubilanti

Za 40 let delovne dobe čestitamo NIKOLI BRAJIČU iz Hladne predelave.

Za 35 let delovne dobe čestitamo JANI KOS iz Vroče valjarne.

Jubilanta s 30-letnim delovnim stažem sta postala SENAHD KARIČ iz Vroče valjarne in FIKRET MEDIČ iz Hladne predelave. Čestitamo!

Jubilanta z 20-letnim delovnim stažem sta postala ZORANČE GEORGIEV iz Jeklarne in ZDRAVKO STANOJEVIČ iz Proizvodno-tehničnih služb. Čestitamo!

Za 10 let delovne dobe čestitamo UROŠU PREŠERNU iz Jeklarne in ELVISU BALIČU iz Vroče valjarne.

Zaključek šolanja

Šolanje so uspešno končali naslednji sodelavci: SLAVKO KANALEC iz Uprave

je uspešno zaključil podiplomski študij menedžmenta (MBA), TOMAŽ ŽIBRET iz Hladne predelave je pridobil naziv strojni tehnik, MELITA HOPOVAC iz Nabave je postala diplomirana upravna organizatorica, MITJA BRANC iz Proizvodno-tehničnih služb je pridobil naziv inženir mehatronik, EMIRA OKIČ iz Kontrolinga pa je pridobila naziv komercialistka. Čestitamo!

METAL RAVNE

V pokoj so odšli ANTON BOŠNIK iz Jeklarskega programa, STANISLAV JAMER iz oddelka CPP ter BRANIMIR PODERŽAN iz Logistike. Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo in jim želimo vse najboljše.

Zaposlili nismo nobenega delavca, z 21 delavci smo prekinili delovno razmerje.

Jubilanti

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: MIRAN HERMONKO, ZORAN LUKIČ, JOŽE POTOČNIK, MARJAN SEVČNIK in FRANC VUKOVIČ iz Jeklarskega programa, ANTO ORLOVIČ iz Valjarskega programa, DUŠAN OREŠNIK iz Vzdrževanja ter LUDVIKA ENCI iz Kontrolinga. Čestitamo!

Za 20 let delovne dobe čestitamo ORFEJU BREZNIKU iz Kovaškega programa in DRAGU HODNIKU iz Jeklarskega programa.

SERPA

V pokoj je odšel ANTON KNEZ iz Strojne obdelave. Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo in mu želimo vse najboljše.

Jubilanti

Za 40 let delovne dobe čestitamo ANTONU KNEZU iz Strojne obdelave.

ELEKTRODE JESENICE

Zaposlili nismo nobenega delavca, zapustili so nas trije.

NOŽI RAVNE

V decembru ni bilo kadrovske spremembe.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo DRAGU SEMERNIKU iz Priprave dela.

SUZ

V pokoj je odšla IRMA STRUNA iz Jeklovleka. Zahvaljujemo se za njeno prizadevno delo in ji želimo vse najboljše.

Zaključek šolanja

Šolanje je uspešno zaključila TANJA AVGUŠTIN ČUFER iz Uprave, ki je pridobila naziv magistrica organizacije in managementa kadrovskega sistema. Čestitamo!

ZIP CENTER

Naša nova sodelavca sta postala MILENA KUCHAR v organizacijski enoti Posredovanje dela in STANKO PODLUNŠEK v Tiskarni.

Podjetje je zapustilo 7 delavcev.

Zaključek šolanja

Šolanje je uspešno zaključila KATJA GRADIŠNIK, ki je pridobila naziv diplomirana organizatorica – menedžerka. Čestitamo!

Vesna Pevec Matijević

Srečanje inovatorjev Acronija z upravo

Teden dni po podelitvi Pantzevega priznanja je spodbujanje zaposlenih k inovacijski dejavnosti v Acroniju doseglo z letnim srečanjem inovatorjev z upravo drugi vrhunec. Letošnjega srečanja se je poleg vseh treh članov uprave udeležila velika večina inovatorjev, ki so si udeležbo zagotovili z realizacijo vsaj dveh izboljšav, povabljeni pa so bili tudi vsi prejemniki internih motivacijskih priznanj. Med nami smo pozdravili tudi predstavnike obeh sindikatov, ki z vedno večjim zanimanjem spremljata inovacijsko dejavnost zaposlenih.

V pozdravnem nagovoru je glavni direktor Slavko Kanalec poudaril pomen inovacijskega prispevka zaposlenih za uspešnost poslovanja. Zahvalil se je vsem inovatorjem za njihovo delovanje, vse zaposlene pa je pozval k še bolj zavzeti inovacijski dejavnosti, ki bo v prihajajočem letu še kako pomembna. V nadaljevanju so se prisotni seznanili z rezultati inovacijske dejavnosti v letu 2008. Čeprav še nista dosežena zastavljena osnovna cilja, pa kazalniki kažejo v primerjavi s preteklim letom več kot desetodstotno rast. Evidentiranih je bilo 423 predlogov ali 24 na sto zaposlenih, vsak osmi delavec Acronija je sodeloval v inovacijskih procesih. Na razpisu GZS za najboljšo inovacijo je Acroni prejel na regijskem nivoju tri zlata priznanja in dve srebrni odličji, na državnem nivoju pa še eno zlato priznanje. Na 3. Slovenskem forumu inovacij se je Acroni uvrstil med deset inovativnih podjetij, pri čemer so se tri njegove inovacije uvrstile med 30 najboljših, ena pa med pet najboljših inovacij dijakov in študentov. Uvodnemu delu je sledila svečana podelitev priznanj in nagrad sodelavcem, ki so pomembno zaznamovali inovacijsko dejavnost v preteklem letu. Priznanji inovator leta sta prejela Borut Novšak in Leon Vidic za po 22 realiziranih inovacij. Inovacija leta je postala inovacija Viktorije Marušič Delna oksidacija in redukcija kroma iz žlindre v elektroobločni peči. Za organiziran pristop pri spodbujanju sodelavcev k uvajanju stalnih izboljšav je bil s priznanjem animator leta nagrajen direktor Hladne predelave Mihec Hladnik. Priznanje inovacija leta za področje ekolo-

Foto: Dušan Bizjak

Stojijo (od leve) : Blaž Jasnič (vodja najinovativnejše DS Skupne službe - Feniksi), Leon Vidic (Inovator leta, DS Vodstvo JE, 22 izboljšav v jeklarni), Muhamed Burnić (DS Dobre vile; Inovacija leta za področje varnosti in zdravja pri delu; pet inovacij v vroči valjarni - bluming), Franci Teraž (DS Nujno zlo; Inovacija leta za področje varnosti in zdravja pri delu; pet inovacij v vroči valjarni - štekel), Branko Polanc (vodja najinovativnejše DS proizvodnje - Nujno zlo); sedijo Viktorija Merušič (Inovacija leta - Delna oksidacija in redukcija kroma iz žlindre pri izdelavi nerjavnih vrst jekel v EOP), Slavko Kanalec, Borut Novšak (Inovator leta, DS Nujno zlo, 22 izboljšav v vroči valjarni).

gije sta prejela Anton Ravnik in Bojan Finc za sklop sedmih izboljšav, s katerimi sta bistveno znižala nevarne emisije v zrak iz regeneracije v hladni valjarni. Tudi za področje varnosti in zdravja pri delu sta bili podeljeni dve priznanji, saj sta sodelavca Muhamed Burnić in Franci Teraž realizirala vsak po pet izboljšav, s katerimi sta sodelavcem olajšala delo in zmanjšala nevarnost tveganja za poškodbe. Ker je osnovna organizacijska oblika, v kateri se odvija inovacijska dejavnost, delovna skupina, so bila podeljena tudi priznanja

za najinovativnejšo delovno skupino v proizvodnji, proizvodno-tehničnih in skupnih službah.

Za prehod svečanega dela v spontano druženje je na kvizu poskrbelo deset inovatorjev, ki jih je med udeleženci določil žreb. Namen kviza je predvsem zabava, pa vendar so morali inovatorji odgovoriti na dve vprašanji iz logike in poznavanja sistema stalnih izboljšav in inovacij ter vprašanje iz tematike filmov o Muji in Hasu. Za trud so bili nagrajeni s praktičnimi nagradami. Višek je prireditelj dosegla z žrebanjem trekning kolesa po sistemu »kolo sreče«. Sproščeno druženje ob prigrizku po zaključku protokolarnega dela srečanja je pokazalo, da si naši delavci podobnih srečanj želijo še več.

Pozdravni verzi (Jelka Pukšič) :

Ste brihtne glave spet se zbrale,
da bi z upravo se spoznale.
Zato ste srečali se z njo,
da vam za trud čestitajo.

Bo sprva malo bla, bla, bla ...
In kviz bo hecen, kar se da.
Na koncu pa bo še kolo,
dobil ga bo, kdor srečko bo.

Avguštin Novšak, Acroni

Foto: Anja Potočnik

Morda je vplival "X faktor" na puloverju, vsekakor pa se je kolo sreče zavrtelo v pravo smer Jerneji Stres, inovatorke iz delovne skupine Kemiki. Čestitali so ji (od leve) Avguštin Novšak, vodja sektorja kemija Nataša Bratun in direktor Slavko Kanalec

Predstavljamo

Nov uspeh zbora VOX CARNIOLUS – zmaga v Bratislavi

Komorni zbor Vox Carniolus je lani praznoval desetletnico delovanja.

Naj se malce ozremo v zgodovino naših dosedanjih dejavnosti in dosežkov.

Delovati smo začeli leta 1998 pod vodstvom dirigenta Primoža Kerštanja. Vsako leto smo se udeleževali občinskih in območnih revij, v sezoni 2003/2004 pa sodelovali tudi z Akademskim pevskim zborom France Prešeren iz Kranja v skupnem projektu Misa Criolla. Skupaj z avtorjem Arielom Ramirezom, s solistom in z orkestrom iz Argentine smo izvedli koncerte v Konzerthausu na Dunaju in v Slovenski filharmoniji.

Na 1. regijskem tekmovanju odraslih pevskih zborov Gorenjske leta 2004 je zbor prejel zlato priznanje.

Januarja 2005 je vodenje zbora prevzel Michele Josia. Istega leta smo se uspešno predstavili na Sozvočenjih in se vključili v projekt kulturne izmenjave z belgijskim zborom Acantus iz Beverena.

Na 2. regijskem tekmovanju pevskih zborov Gorenjske leta 2006 smo osvojili zlato priznanje z odliko in priznanje za najboljši zbor, dirigentu pa so podelili tri posebna priznanja (priznanje za najboljšo izvedbo

slovenske ljudske pesmi, priznanje za najboljšo izvedbo slovenske sodobne skladbe in priznanje za najboljši izbrani program). Decembra 2006 smo izdali svojo prvo zgoščenko z naslovom Zrelo je ...

Na državnem tekmovanju Naša pesem 2007 v Mariboru smo prejeli zlato plaketo in 3. nagrado tekmovanja ter tri posebna priznanja: za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi, za najboljšo izvedbo slovenske sodobne skladbe in za najvišje uvrščeni zbor, ki je prvič nastopil na tekmovanju, ter posebno nagrado Glasbene matice Ljubljana (nagradni koncert zlatega zbora v Slovenski filharmoniji).

Oktobra 2007 smo se udeležili 7. mednarodnega zborovskega tekmovanja In... Canto sul Garda v Rivi del Garda (Italija) in v obeh tekmovalnih kategorijah, ljudske in sakralne glasbe, prejeli zlato diplomu ter posebni nagradi kot zmagovalci obeh kategorij.

Fundacija Musica mundi, ki organizira ta tekmovanja, zbor v kategoriji sakralna glasba uvršča na 11. mesto na svetu.

Aprila lani smo tekmovali na 9. mednarodnem zborovskem tekmovanju v Mariboru in dosegli četrto mesto, dirigent pa je pre-

jel posebno priznanje za najboljšo izvedbo obvezne skladbe sodobnega slovenskega skladatelja.

Od 4. do 7. decembra smo sodelovali na 3. mednarodnem festivalu adventne in božične glasbe v Bratislavi na Slovaškem. Na tekmovanju smo dosegli 98,66 točke od 100 možnih točk, prejeli zlato priznanje, diplomu zmagovalca kategorije odrasli zbori, diplomu grand prix (najboljši zbor na tekmovanju), dirigent pa je prejel še posebno priznanje za najboljšega dirigenta. Na tekmovanju je sodelovalo 23 zborov iz 12 držav.

Sedaj se Vox Carniolus pripravlja na veliko tekmovanje za evropski zborovski grand prix, ki bo maja 2009 v Varni, Bolgarija. Zavedamo se, da bo to zelo obsežen zalogaj v delovnem in finančnem smislu.

Želimo predvsem veliko več podpore lokalne skupnosti, saj moramo vse projekte financirati večinoma sami.

Vsem bralcem želimo srečno v novem letu.

Mateja Podobnik, Acroni, in arhiv zbora Vox Carniolus

Foto: arhiv zbora

Koncert za železarsko nakovalo, binarne stroje, harmoniko, violino, zbor in pihalni orkester v novi Kovačnici težkih odkovkov Metala Ravne (ZVOČNI PERFORMANS IN SITU)

Mogočni stroji – človeški konstrukti in orodja – v kovačnici jekla spreminjajo obliko velikanskih železnih klad. Vidno je, da je človekova moč sposobna izjemnih transformacij. Zvočni performans sledi enakemu mehanizmu: izbira iz oceana glasov in šumov našega stvarnega vsakdana in v aktu ultimativne zvočne transformacije ustvari glasbo. Performans prevprašuje človeško voljo spreminjanja. Dualizem v paru preoblikovati/prilagoditi (trasform/conform) se šibi pod pritiskom nad formo.

V novi Kovačnici težkih odkovkov se pod taktirko utilitarnosti krogotočno udejanja jeklena predstava, ki jo delavci v treh izmenah vzdržujejo v trajnosti, kot pravadni ogenj. Izjemna zvočno vizualna slika je stranski produkt spreminjanja jekel, zvok orodja nove 40/45 MN stiskalnice je dojet kot nadloga. V tem nenavadnem tovarniškem kontekstu se glasba podreja okoliščinam in poskuša nenadzorovanega ritmično melodičnega člana glasbene skupine (orodje oziroma nakovalo stiskalnice) vtakati v estetsko organiziran organizem, nato pa ga skuša zanikati, preglasiti in preseči.

Da bi razbili vsakdanjo kovaško utilitarnost, smo v soboto, 20. decembra 2008, v novi Kovačnici težkih odkovkov pripravili 40-minutni zvočni performans in situ.

Pogost komentar prireditve: »Nadvse hrupen prostor za glasbeni dogodek, tale Kovačnica težkih odkovkov.« Že brez nastopajočih si se moral nagniti proti sogovorniku, saj vseh besed ni bilo moč razvozlati. A ustvarjalci so to obrnili v svojo korist in z instrumentalno ter vokalno nadgradnjo iz kovaškega zvočnega vsakdana spletli glasbeno sliko, umetniški izdelek. In prišlo je povsem nepričakovano ... Glasba si je utrla pot skozi šum in hrup. In bilo je železarsko nakovalo. A ne le tisto

Foto: Saša Huzjak

Foto: Saša Huzjak

Foto: Saša Huzjak

Foto: Saša Huzjak

navadno vsakdanje, ki prvo začrta obliko in smoter nanovo ulitemu jeklu in je kruh številnim družinam daleč naokoli, temveč povsem spremenjeno. Bilo je namreč član glasbene zasedbe, ki je dajalo ritem in narekovalo melodijo. In bilo je ogledalo glasbenikov ter ogledalo nas samih, ki smo nemo zrl v žarečo maso jekla. In bilo je opomin o veličastnosti človeka in njegovi moči oblikovanja ter upravljanja. In bilo je metafora večnega ognja in elementarne kreacije, ki je tokrat skozi in z glasbo izpostavilo elementarnost ognja in večnost kreacije.

In človek ne bi bil človek, če se vsemu temu ne bi poskušal zoperstaviti, stvar nadgraditi in končno preseči. Ustvariti si po svoji podobi ..., bi kdo rekel. Tako smo na trenutke bili priča dobesednemu boju med glasbeniki in stroji, med spontano kreacijo in programirano mehanizacijo. Pa čeprav se je ta spontanost na trenutke

Foto: Saša Huzjak

dotaknila glasbenih nians vse od Philipa Glassa pa tja do skupine Einsturzende Neubauten ... pa čeprav je bila ta pogramiranost prirejena sobotnem dogodku ... pa čeprav je bila samo enkrat.

Zvočni performans sta zasnovali skupina SoOgledi in Lucija Smodiš. SoOgledi so samoorganizirana skupina samostojnih avtorjev, ki delujejo kot neformalni sestav in sami sebe razumejo in se opredeljujejo kot intermedijski/interdisciplinarni model. Skozi interdisciplinarno naravnost sodelujočih in iskanje možnosti ter vzpostavljanje pogojev za kakovostno sodelovanje med fizičnimi osebami – samostojnimi umetniki, kuratorji, teoretiki ter novinarji in pravnimi osebami soOgledovci vzpostavljajo novo obliko delovanja in pojavljanja v sodobni umetnosti. Za doseganje neposrednih in posrednih ciljev se soOgledovci pojavljajo kot aktivistična praksa, vendar s temeljno osjo v umetnosti.

Mlada študentka Lucijo Smodiš pa je delo skupine SoOgledi navedlo k razmišljanju o temi hrupa in umetniškem delovanju, hkrati pa je bila pobudnica opisanega projekta. Iz njenega delovanja je razviden presežek v distribuciji širšega koncepta, naslovljenega Hrup 008.

Glasbene smernice dogodka je podal Fenshu, ki je vodja glasbenikov in avtor elektronske glasbe. Nastopali so še Špela Huzjak (violina),

Foto: Saša Huzjak

ki je akademska glasbenica ter profesorica violine, obenem študira jazz-violino na celovškem konservatoriju v Avstriji. Dani Marinič (harmonika) je študiral glasbeno pedagogiko, trenutno igra pri skupini Fajrond in zasedbi Jerry&blueberry ter sodeluje pri različnih projektih, vodi pevski zbor Slava Klavora, je samsonovec. Nastopal je tudi zbor Samson, ki je nastal na ulicah Maribora, s prepevanjem ljudske in partizanske glasbe ob spremljavi harmonike. Od takrat sodeluje na različnih zabavnih in državnih prireditvah. Pri performansu niso manjkali niti vrhunski člani Pihalnega orkestra železarjev Ravne.

Marko Ažman, Metal Ravne

Marko Jamnik –po alpinizmu je prišlo lokostrelstvo

Marko Jamnik je zaposlen v Metalu Ravne. V lokostrelstvu dosega zavidljive rezultate.

Kdo te je spodbudil, da si se začel ukvarjati z lokostrelstvom in kakšni so bili nato tvoji začetki?

V študentskih letih sem se ukvarjal z alpinizmom. Ko sem si ustvaril družino in so prišli otroci, pa nisem mogel uskladiti alpinizma z družino. Več plezalnih kolegov nas je iskalo nove izzive. Prav takrat so v Dravogradu odprli lokostrelsko trgovino in ko sem prvič videl compaundne loke, sem se kar zaljubil vanje. Tako sem si 1992. leta kupil prvi lok. Prva leta sem poleg štiriizmenskega dela še gradil hišo, tako da je za lokostrelstvo ostalo bolj malo časa. Šele leta 1997 sem se včlanil v lokostrelsko društvo na Ravnah in začel bolj redno trenirati in se tudi udeleževati tekmovanj. Lokostrelstvo (predvsem compaundni lok) je precej mlad šport v Sloveniji. Takrat ni bilo ne trenerjev ne literature, in tako smo bili vsi samouki. To pomeni veliko iskanja, nekaj pravih poti in mnogo stranpoti v karieri. Samo veliki koroški trmi se moram zahvaliti, da sem vztrajal in nekako prebrodil vse težave. Oviral me je tudi zaprtost Slovencev, saj skoraj nihče ni pripravljen deliti znanja. Na srečo drugi drugače gledajo na to in tako sem našel ogromno literature na internetu, precej knjig sem dobil iz Amerike in Avstralije. Zato danes kar veliko vem o compaundnem loku in s svojim znanjem tudi pomagam kolegom v klubu.

V lokostrelstvu obstaja več disciplin. V čem je bistvena razlika med njimi in katera je najbližje tebi?

V osnovi ločimo štiri vrste lokov in potem v grobem še tri discipline. Poznamo: dolgi lok (Robin Hood-lok), goli lok (to je že sodoben lok, vendar brez merilne naprave in stabilizatorjev), olimpijski lok in sestavljeni lok ali compaundni lok. Discipline so: tarčno lokostrelstvo (tu se strelja v ravnini na tarče, ki so krogi, in na znane razdalje),

Foto: osebni arhiv

Trening

poljsko lokostrelstvo ali arrow-head (to je streljanje po travnikih in gozdu, strelja se po tri puščice na tarčo, s tem da je polovica tarč na znani, polovica pa na neznani razdalji) in 3D-lokostrelstvo (To je simulacija lova z lokom. Strelja se na makete živali z eno puščico in na vse z neznane razdalje.)

Sam se v glavnem ukvarjam le s tarčnim lokostrelstvom s sestavljenim lokom. Bolj za popestritev treninga grem včasih na trening ali pa tudi na tekmo v kakšni drugi disciplini.

Narediš po končanem tekmovanju analizo svojega nastopa in iščeš vzroke za napake?

Seveda, vedno je treba trezno poiskati in analizirati vzroke uspeha in tudi neuspeha. Problem je predvsem pri mladih in nezkušenih tekmovalcih, ker začnejo delati analizo že med tekmo, in to gotovo vodi k slabšemu rezultatu.

Sestavljeni lok amaterji opišemo kot lok na škripce. Kako bi sam nevednežem pojasnil, kakšen je sestavljeni lok?

Za razliko od olimpijskega loka ima sestavljeni lok na koncih krakov nameščena ek-

scentrična kolesa, ki omogočajo redukcijo sile loka pri polnem nategu. To po domače pomeni, da je lok močnejši, hitrejši in da je na razpolago veliko več energije, ki jo lok lahko preda puščici. Pri polnem nategu pri sestavljenem loku ni potrebno toliko moči kot pri olimpijskem. Zato je s sestavljenim lokom lažje začeti dobro zadevati tarčo, so pa seveda zahteve po natančnosti tudi večje.

Si kdaj razmišljal, da bi tekmoval raje v olimpijskem lokostrelstvu?

Ne. V glavnem po celem svetu (izjema so predvsem ZDA) velja streljanje s sestavljenim lokom za drugi šport – z njim se večina začne ukvarjati nekoliko pozneje. Z olimpijskim lokostrelstvom je treba začeti v kar zgodnjih letih.

Na katere svoje dosežke si najbolj ponosen?

Lani sem v Ilirski Bistrici postal dvoranski državni prvak. Društvo lokostrelcev Dravograd je leta 2005 in 2008 osvojilo naslov ekipnih državnih prvakov. Leta 2006 je bila naša ekipa četrta na grand prixu v Sassari. Na svetovnem dvoranskem prvenstvu v Aalborgu leta 2005 sem bil

30., na svetovnem prvenstvu v Madridu istega leta pa 33. Na grand prixu v Sofiji leta 2005 je naša ekipa zmagala, sam pa sem se uvrstil na 9. mesto. Grand prix v Antalyji (2005) in Wyhlu (2004) sta ekipi prinesla 4. mesti, na grand prixu v Sopotu pa sem leta 2005 zasedel 12. mesto.

Glede na to, da se s tem športom ukvarjaš že kar nekaj let, si verjetno kot vsak športnik že doživel krizo. Kako jo prebrodiš?

Kar veliko krizo sem imel v letih 2006 in 2007. Lani pa sem se pobral in zaenkrat sem zadovoljen s svojim streljanjem. Največje krize se v našem športu pojavljajo zaradi želje po boljšem rezultatu in potem v glavnem zaradi neznanja in pomanjkanja trenerjev lokostrelci zaidejo v slepo ulico.

Kako je s poškodbami v lokostrelskem športu?

Težjih poškodb v našem športu pravzaprav ni. Največ težav povzročata vnetje mišic v hrbtu ali ramenskem obroču. Glavni vzrok je ponavadi grda razvada lokostrelcev, da se ne ogrejejo pred treningom.

Amaterskemu opazovalcu verjetno najprej pride na pamet, da bi morda s puščico lahko lokostrelci koga po nesreči zadeli. Se to kdaj zgodi?

Kolikor vem, v Sloveniji zaenkrat še k sreči nismo imeli takšnih primerov. Poškodbe so pa lahko zelo hude in tudi tragične. Zavedati se moramo, da je vsak lok pravzaprav orožje in da je potrebna posebna pazljivost pri ravnanju z njim.

Vemo, da so za vsako tekmovanje in treninge potrebna denarna sredstva; kako rešuješ ta problem?

To je težava vseh nepopularnih športov. V glavnem je oprema moj strošek. Vsa tekmovanja in vse priprave plača Lokostrelska zveza Slovenije. Nekaj denarja za opremo sem uspel dobiti od sponzorjev. Lani mi je tudi uspelo, da sem postal »tovarniški« strelec podjetja Easton, kar pomeni, da me oskrbijo s puščicami in potrebno opremo. To je precejšnja finančna razbremenitev, saj stane vrhunska puščica okrog 50 EUR. Na leto porabim približno dva ducata puščic.

Svetovni pokal, Sasari, Sardinija, Italija, 2006

Foto: osebni arhiv

Grand-prix Sofia Bolgarija 2005, slovenska ekipa (Marko Jamnik, Sitar Dejan, Sitar Vlado)

Foto: osebni arhiv

Grand-prix Sofia Bolgarija 2005, ekipno 1. mesto

Foto: osebni arhiv

Svetovni pokal Antalya Turčija 2006

Foto: osebni arhiv

Državno prvenstvo indoor 2008, Ilirska Bistrica, zmagal v finalu

Foto: osebni arhiv

Kako potekajo tvoji treningi?

Trening naj bi se delil na tri dele: fizično pripravo, streljanje in psihično pripravo. Velika večina lokostrelcev se ukvarja le s streljanjem, z nastavljanjem loka in nakupovanjem opreme, potem pa so zelo presenečeni, ko jim na tekmah ne uspe ustreliti zadovoljivega rezultata.

Zakaj meniš, da lokostrelstvo ni šport, ki bi se z neposrednimi prenosi umeščal v televizijski program?

Vse velike tekme potekajo več dni. Tekma je razdeljena na dva dela. Prvi dan so kva-

lifikacije, drugi dan pa eliminacije, kjer prvih 64 lokostrelcev strelja dvoboje po 12 puščic po sistemu 1. proti 64. Ob dobrem komentarju in tudi minimalnem poznavanju športa bi lahko videli v eliminacijah prave drame. Je pa res, da se v lokostrelstvu zaenkrat obrača premalo denarja, da bi bili prenosi zanimivi ...

Se ukvarjaš še s katerim športom?

Za fizično pripravo tečem, poleti kolesarim, pozimi smučam, za kaj drugega pa res ne ostane nič več časa.

Damjan Kalčič, Metal Ravne

Jemo, da živimo, ne živimo, da jemo

“Zelo zgodaj sem ugotovila, da je pogrinjanie mize veliko več kot postavljanje vilic in nožev. S tem uredimo okolje za hrano in pogovore, pripravimo vzdušje in avro, ki ostane še dolgo potem, ko že pozabimo, kaj smo jedli in kdo je kaj rekel.” Peri Wolfman

»Če začutite, da ste drugačni, da se ne počutite dobro, se vprašajte, kaj je z vami narobe oziroma kaj delate napačno. Posledic svojega početja ne boste opazili sami oziroma takoj, ampak vas bo na to opozorilo vaše telo.«

Zdravje omogoča in zagotavlja kakovostno življenje ter je temeljni vir razvoja vsake družbe

V mrzlem januarju smo se soočili z vsemi posledicami (za nekatere) skoraj dvotedenskega praznovanja, ko smo jedli preveč, zaužili živila z dosti maščob in sladkorja, ko smo ob televizorju spremljali božične filme in pošiljali voščila kar po mobilnih telefonih, namesto da bi se sprehodili do prijateljev, znancev ...

Zato je prav, da se zamislimo in poskušamo narediti nekaj za svoje telo.

Nezdravo prehranjevanje in nezadostna telesna dejavnost sta značilnosti nezdravega življenjskega sloga, h kateremu prispevata tudi kajenje in uživanje alkoholnih pijač. Dokazano je, da ti dejavniki sodijo med ključne pri nastanku in napredovanju kroničnih nenalezljivih bolezni ter pojavljanju zapletov pri njih.

Pustiti se razvijati je verjetno lažje, kot pa biti discipliniran in dosledno skrbeti za svoje telo

V Sloveniji se še vedno srečujemo s predsodki in z napačnimi predstavami v zvezi s hrano, zoper katere se moramo boriti z izobraževanjem in nato z odpravljanjem slabih navad. Osnovna pravila načrtovanja obrokov posnemajo naravne zakonitosti. Hrana v telesu izgoreva ali pa se kopiči v obliki maščevja. Ko razmišljamo o svojem načinu prehranjevanja oziroma načrtu prehrane, ga moramo prilagoditi svoji stopnji izgorevanja.

Kako se prehranjujemo Slovenci

Različne raziskave o načinu prehranjevanja v Republiki Sloveniji kažejo, da je prehrana slovenskega prebivalstva nezdrava. Število dnevni obrokov in ritem prehranjevanja povprečnega prebivalca nista ustrezna, energijska vrednost povprečnega obroka je previsoka, zaužijemo preveč maščob v celoti in preveč nasičenih maščob, ki pomembno vplivajo na pojavnost bolezni srca in ožilja ter raka na debelem črevesju. V naši prehrani je premalo sadja, predvsem pa zelenjave in prehranskih vlaknin, ki so pomembni prehranski varovalni dejavniki pred kroničnimi nenalezljivimi boleznimi.

Najbolj so ogroženi moški, ljudje iz nižjega družbenega sloja, ljudje z nižjo stopnjo izobrazbe, aktivno zaposleni, prebivalci podeželskega okolja, ljudje v starostnem obdobju med 25 in 49 let.

Ključne napake v prehranjevalnih navadah odraslih Slovencev:

- izpuščanje zajtrka kot najpomembnejšega dnevnega obroka*,
- neredni obroki,
- neustrezen časovni presledek med obroki,
- prenizek vnos in padajoči trend uživanja sadja in predvsem zelenjave,
- pogosto uživanje ocvrtih in pečenih jedi,
- uporaba »slabih« maščob,
- uživanje prevelikih količin polnomastnega mleka in mlečnih izdelkov,

Foto: internet

Bolezni srca in ožilja ter kasnejši infarkt, ki jih sledimo pri odraslih, so poleg neizogibnih dednih dejavnikov prav tako posledica slabega načina prehranjevanja od zgodnjega otroštva. Pomanjkanje vitaminov, mineralov in elementov v sledovih, ki v zgodnjem otroštvu nima specifičnih simptomov in v tem primeru ne moremo govoriti o bolezni, se odraža v pogostih infekcijah, stalni utrujenosti, trebušnih bolečinah, problemih s kožo, slabem uspehu v šoli, raztresenosti itd. Ena izmed bolezni, o kateri se zadnja leta veliko govori, je osteoporoza. Pojavi se zaradi pomanjkanja kalcija v prehrani. Prizadene predvsem starejše ljudi, zlasti ženske po menopavzi, lahko pa se pojavi tudi veliko prej. V adolescenci, ko je ustvarjanje kosti najintenzivnejše, je mogoče veliko storiti za preprečevanje te bolezni. Pogosta težava v razvitem svetu je tudi debelost v otroštvu kot posledica neustrezne prehrane.

- pogosto uživanje mastnih mesnih izdelkov s homogeno strukturo, npr. pašet, hrenovk, salam in mesnih namazov.

* Če preskočite zajtrk oziroma ga zamenjate s kavo, začnete dan na najslabši možen način, saj ste organizem prikrajšali za vitamine in druge hranljive snovi prav takrat, ko jih najbolj potrebuje. Po počitku ponoči potrebujete zajtrk, posebej vitamine, da bodo vaše celice lahko normalno delovale. Zato vstanite pol ure prej in si v miru privoščite zajtrk, ki naj vsebuje žitarice, bogate z vitaminoma B1 in B2, mleko ali jogurt (vsebuje vitamine A, D, B12), sveže sezonsko sadje (vitamin C in betakaroten) in malo suhega sadja (vitamin E).

Poglejmo, katere so najpogostejše napake, zaradi katerih uničujemo vitamine in minerale, ter kako jih popraviti.

Najpogostejša napačna ravnanja odraslih pri vnosu hranil:

- previsok vnos skupnih in nasičenih maščob,
- previsok povprečni energijski vnos,
- previsok vnos kuhinjske soli (natrija),
- prenizek vnos prehranskih vlaknin,
- prenizek vnos kalcija,

- prenizek vnos vitamina C,
- prenizek vnos folne kisline.

Telesna dejavnost odraslih pripomore k zdravju, a jo še vedno ovirajo:

- previsok delež telesno nedejavnega prebivalstva;
- podaljševanje časa, ki ga prebivalstvo presedi pred računalnikom in televizijskim zaslonom;
- premajhen delež prebivalstva, ki pri vsakodnevnih opravkih pešači in/ali kolesari;
- nezadostna ozaveščenost prebivalstva o pomenu redne telesne dejavnosti za zdravje.

Temelji zdrave prehrane

URAVNOTEŽENA prehrana daje človeku vse potrebne esencialne in energetske snovi (beljakovine, maščobe, ogljikovi hidrati, vitamini, minerali, balastne snovi) v takih količinah in razmerjih, da zadoščajo za čim boljše potekanje vseh funkcij organizma, nobene hranilne snovi pa ne sme vsebovati v takšnih količinah, da bi bilo ogroženo zdravje.

VARNA prehrana je tista, ki ne presega dovoljenih količin pesticidov, težkih kovin,

antibiotikov, plesni, bakterij, aditivov in strupov.

VAROVALNA prehrana je osnova trajnega telesnega in duševnega zdravja. Njen temelj so polnovredna žita, sadje, zelenjava, ribe, mlečni izdelki, jajca in meso. Zvišuje odpornost proti neugodnim vplivom okolja, boleznim in nastanku t. i. civilizacijskih bolezni, kot so npr. rak, obolenja srca in ožilja, visok krvni tlak, sladkorna bolezen, debelost, žolčni kamni, obolenja ščitnice, določene oblike obolenj kostno-mišičnega sistema, obolenja zob itd.

PESTRA prehrana je tista, ki vsebuje raznolika živila; prevladujejo naj zelenjava, sadje, kruh oziroma izdelki iz žit (kaše, testenine ...), krompir, riž, nato naj sledijo mleko in mlečni izdelki, meso, ribe, stročnice, jajca in lupinasto sadje.

Pomembno je, da si vzamemo čas zase, se sprostimo, si privoščimo sprehod v naravi, jemo pa toliko, kolikor potrebuje naše telo.

**JEMO, DA ŽIVIMO,
NE ŽIVIMO, DA JEMO.**

Helena Pavlič,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Foto: internet

Brezplačna rekreacija za zaposlene

Začnimo uresničevati novoletno obljubo, da bomo bolj skrbeli za svoje telo in več telovadili! Tudi letos so naša podjetja poskrbela za različne možnosti rekreacije za zaposlene.

Sodelavcem so na voljo naslednje aktivnosti:

ACRONI

KAJ?	KJE?	KDAJ?
FITNES	Športna dvorana Podmežaklja ter TVD Partizan Jesenice	vsak dan
AEROBIKA	Studio Vital, Jesenice Klub športa in zdravja, Lesce	ponedeljek in sreda od 20.30 do 21.30
PILATES	Studio Vital, Jesenice Klub športa in zdravja, Lesce	četrtek od 20.00 do 21.00
REKREATIVNO PROSTO DRANJE	Športna dvorana Podmežaklja	nedelja od 14.00 do 15.00

Za šport se lahko tudi primerno opremimo. V športni trgovini Hervis na Jesenicah imamo zaposleni v Acroniju priznan 5-odstotni popust ob vsakokratnem nakupu nad 40 evrov, 3x letno pa nam ponudijo vikende z akcijami nizkih cen.

METAL RAVNE

KAJ?	KJE?	KDAJ?
KEGLJIŠČE	DTK	sreda in petek od 19.00 do 20.00
ŠPORTNA DVORANA	DTK	torek od 18.00 do 19.00
DVORANA ZA NAMIZNI TENIS	DTK	2 mizi torek in četrtek od 19.30 do 21.30
AEROBIKA (PARTIZAN)	DTK	ponedeljek od 19.30 do 21.00
ZIMSKI IN LETNI BAZEN	DTK	10 sezonskih prenosnih kart
SMUČANJE	POSEKA	10 sezonskih dnevno- nočnih prenosnih kart

*Opomba: Pri koriščenju rekreacijskih zmogljivosti se identificirajte z osebnim dokumentom, ki ga kot kavcijo založite do vračila prenosljive karte.

NOŽI RAVNE

KAJ?	KJE?	KDAJ?
PLAVANJE	DTK	vsak dan
SAVNA	DTK	vsak dan

Želimo vam obilo športnih užitek!

Vesna Pevec Matijevič

Tekmujemo

Poslovna partnerja Acroni in RHI sta se pomerila v smučanju

Sodelavci Acronija smo se v soboto, 10. januarja, družili s poslovnimi partnerji iz podjetja RHI iz Avstrije na veleslalomski tekmi v Kranjski Gori.

Podjetje RHI že leta dobavlja Acroniju ognjevarne materiale predvsem za potrebe jeklarne. Dobro sodelovanje na poslovnem področju se je že pred leti razširilo tudi na prosti čas, tako da so partnerji iz RHI-ja vabili naše jeklarje na smučanje v njim bližnji Bad Kleinkirchheim. Lani je bilo prvič organizirano tudi tekmovanje v veleslalomu. Med sproščenim druženjem po tekmovanju se je porodila ideja, da ta veleslalomski tekma postane tradicionalna. Ob pomoči članov ASK iz Kranjske Gore je bila letos organizirana na smučišču Dolenčev rut. Nekoliko poledenela proga, nizke temperature in lepo sončno vreme so v še tako amaterskih tekmovalcih vzbudili športni duh, tako da je bila tekma napeta prav do konca. Manjkalo ni tudi odstopov, padcev in diskvalifikacij. Na koncu se je tekma zaključila ob prijetnem druženju in razglasitvi zmagovalcev. Med posamezniki so prva tri mesta zasedli sodelavci Acronija Damir Sadikovič, Toni Košir in Jani Kovač. Tudi v ekipni razvrstitvi smo tekmovalci Acronija zmagali in obdržali prehodni pokal vsaj še do tekme v prihodnjem letu.

Borut Lešnik, Acroni

Foto: Stane Jakelj

Na štartu

Foto: Stane Jakelj

Pogostitev

Foto: Stane Jakelj

Priprave na štart

Foto: Stane Jakelj

Najboljši (od leve): Jani Kovač - 3. mesto, Damir Sadikovič - 1. mesto in Toni Košir - 2. mesto

Foto: Stane Jakelj

Dr. Marjan Trstenjak med predstavniki podjetja RHI

Čez goro k očetu

Za nami je obdobje dopustniških in prazničnih dni ob zaključku starega in začetku novega leta. Lanski prazniki in dopusti so bili še posebno dolgi. Bili smo pod vtisom globalne ekonomske krize, ki smo jo skušali vsaj za krajši čas pozabiti. Obdobje obdarovanja, trošenja, veselja in zabave je v vsej svoji razsežnosti tudi lani postreglo s polnimi prodajnimi centri in z gnečo pred blagajnami. To je samo ena plat medalje, a jo lahko uspešno dopolnimo tudi z aktivnostmi, ki nas približajo naravi in nam omogočijo, da življenje živimo tudi zunaj standardov komforta vsakdanjega življenja. Pri tem gre predvsem za potrebo po kontrastu, ko smo po takšnih dogodkih spet sposobni občutiti prijetnost toplega doma in pridobitev sodobne civilizacije.

Za nas planince so posebnost tega obdobja predvsem planinski pohodi, kjer izstopajo še posebej tradicionalni nočni pohodi. V mislih imam predvsem priljubljeni pohod, ki ga poznamo pod imenom »Čez goro k očetu«.

Pohod »Čez goro k očetu« je nastal v spomin na težavno pot Vorančeve žene in hčerk, ki so šle na skrivaj obiskat revolucionarja in pisatelja Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca ob božiču leta 1932. Njegova pripoved iz potopisa Gosposvetsko polje je bila prvič samostojno natisnjena leta 1961 v knjigi z naslovom Čez goro k očetu; po njej je pohod tudi dobil ime. Lani je bil že šestnajstič. Organizira ga Planinsko društvo Ravne na Koroškem z odgovornim vodnikom Jožetom Žuncem na čelu. Pohod je v teh letih prerasel v vseslovenski dogodek, saj se ga udeležujejo planinci iz vse Slovenije. Pomembno pa k njemu prispevajo tudi koroški Slovenci iz Avstrije.

20. decembra 2008 se je po dolini Koprivne proti kmetu Lipoldu vila kolona avtobusov s 740 udeleženci pohoda. Ob 19. uri smo se zbrali v temni zimski noči pri kmetiji in krenili proti Kumru, kmetiji ob

Pogostitev na avstrijski strani

Foto: Ivan Cigale

Pot čez Luže

Foto: Ivan Cigale

slovensko-avstrijski meji. Lani nas prvič na meji niso pričakali policisti in je prehod glede na dogodke izpred druge svetovne vojne simbolično zaokrožen proces osvobajanja tega dela dežele in odpiranja v širšo skupnost evropskih narodov, ki se je nekako začelo že v časih, v spomin na katere je organiziran tudi ta pohod.

Tura je lahka, vendar noč in obilica snega ob poti dajeta temu pohodu poseben čar, ki pohodnike zasvoji, da se vedno znova vračajo na to že tolikokrat prehojeno pot. Pot poteka ob potoku Koprivna, ki doda še svoj delež pri občutku hladu zimske noči. Po uri in pol smo bili že na zadnjem vzponu proti Kumru. Tukaj nas je pričakalo razsvetljeno dvorišče s prijetnim vonjem po malici in čaju. Po dobri uri smo se odpravili naprej proti nekdanjemu mejnemu prehodu in planšariji Luže. Pot poteka skozi gozd. Čez pol ure smo prestopili državno mejo in prečili planšarijo Luže, ki je bila pokrita z debelo snežno odejo. Zaradi ozke steze smo se gibali v gosji koloni. Pogled nazaj je razkril dolgo kolono s čelnimi svetilkami osvetljenih postav. Tišina noči, ki sta jo prekinjala le topot korakov v globokem suhem snegu in tu in tam kakšna beseda, je ustvarila čarobno vzdušje. Niso ga zmotile niti motorne sani, s katerimi so nam prišli nasproti avstrijski kolegi, da nam olajšajo pot.

Pot čez Luže je prava zimska pravljica, ki jo je treba doživeti, da je nato vsakdan lažji. Na tem pohodu nam je pokrajina razkrila pristno zimsko idilo, ki je približno 1300 m visoko skrita pod vznožjem mogočne Pece.

Pot smo nadaljevali po cesti mimo cerkve Vseh ver. Zanimiva cerkvica, zgrajena povsem iz lesa, z namenom zbliževanja. Namen, ki je bil v teh krajih v zgodovini mnogokrat zapostavljen in prezrt.

Pri kmetiji Čemer so nas pričakali koroški Slovenci z obloženimi mizami dobrot in s krajšim kulturnim programom. Pozdravila sta nas tudi podžupan Železne Kaple in

Pri Kumru, desno organizator pohoda Jože Žunec

Foto: Ivan Čigale

Ob potoku Koprivna

Foto: Ivan Čigale

predsednik planinskega društva iz Celovca.

Ta sprejem je nastal spontano. Na začetku pohodov tovrstnega sodelovanja ni bilo, zdaj pa je sprejem prisrčen in pomemben vsebinski del pohoda.

Od kmetije pa do doline Lepene nas je čakala še ura hoda po asfaltni cesti. Ob pol enih zjutraj smo bili že vsi na avtobusih in se pripravljali na povratek domov.

Kljub nenavadni uri za potepanje po zimski noči daleč od doma smo bili zadovoljni. Nekaj udeležencev je bilo z nami prvič in vsi so zatrjevali, da to ni bilo zadnjič.

Zimski nočni pohodi so nekaj, kar človeka napolni z zadovoljstvom, da je sposoben preživeti čas tudi drugače kot običajno. Prav ta drugačnost je vzrok, da smo sposobni doživljati zadovoljstvo brez potrebe po hlastanju za uspehom in zadovoljevanju vedno večjih materialnih potreb.

Preprostost, prvinskost in občutek povezanosti z drugimi pohodniki je dobrodošlo dopolnilo prazničnim pričakovanjem. Zato je udeležba na takšnem pohodu doživetje, ki ostane v spominu.

Jože Apat, Metal Ravne

A Pokojninska družba A, d.d.

OBVESTILO

Višina minimalne in maksimalne mesečne premije v letu 2009

Skladno s 16. členom pokojninskega načrta PNA-01 in 15. členom pokojninskega načrta PNA-02 znaša v letu 2009 minimalna mesečna premija za dodatno pokojninsko zavarovanje 24,20 .

Skladno s 118. členom Zakona o dohodnini znaša v letu 2009 maksimalna letna premija za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki je upravičena do davčne olajšave 2.604,54 , vendar ne več od 5,844% bruto plače zavarovanca.

S spoštovanjem,
Pokojninska družba A, d.d..

Foto: Janko Vučko

Špikov kot

Januar, ta čas presneti!
Je vedno kriza čez in čez,
me zmeraj minus presneti,
kot bil bi vedno mal' čez les.

Januar – Janus – rimski bog,
vedno dva obraza kaže.
Eden vesel, drug hud in tog,
eden pošten in drugi laže.

Zato mi vedno gre tako hudo,
malo dobro, še bolj slabo.
Brez kondicije telo,
leno in počasno je zelo.

Mi hrana prija, gibanje pa manj.
Len za hojo, bog se usmili!
Bojim se nekaterih stanj,
natura bolj na rit me sili.

Je zunaj mraz, sneg, morda vlaga
in še kak izgovor je pri roki,
ki k pasivnosti pomaga
in ni v prid postavi sloki.

Še zdravje gre v maloro,
vsak sklep boli me od ležanja.
Nalašč miže dočakam zoro,
s tem si ne izboljšam stanja.

Zdaj sonce vztrajno moč dobiva,
vse bolj je topel, daljši dan,
ven me vabi in izziva
in res sem vedno manj zaspan.

Priporočam vsem: le pot pod noge
in brž po znanih poteh!
Razgibati te ude toge!
Že kratka ura bo uspeh.

Narava tudi zdaj pomirja,
četudi počasen je korak.
Če hoče kdo, naj tudi dirja,
vsaj na sprehod naj pojde vsak!

Želim nadihati se zraka,
ohraniti z naravo stik.
Tako naj dela duša vsaka
in proč z lenobo!

Boter Špik

Modre misli

Imamo manj prijateljev, kot mislimo, a več, kot vemo.

Hofmannstahl

Kdor išče resnico, jo mora znati prenesti.

Kitajski pregovor

Dneva ne moreš zadržati, lahko pa ga izkoristiš.

Latinski pregovor

Ne ozirajmo se na besede množice nerazumnežev, temveč na besede peščice razumnežev.

Platon

Možganski križkraj

AVTOR: DRAGO RONNER ACRONI	MODRO OBARVANO KALIJEVO STEKLO	NADARJENOST	PREBIVALKA IRSKE	AMERIŠKA IGRALKA (SHARON)	SLOVENSKA UGANKAR. REVUJA	RUDNINA KALCIJEV GLINENEC	KRAJ NA KRASU	RIBIČ, KI LOVI S TRNKOM	SIJ	MAJHNA ZEJEDAVSKA ŽUŽELKA	MESTO V ITALIJI, JUŽNO OD ANCONE	BIATLONKA GRUDIČEK-RAVNIKAR	ANORTIT JE KALCIJEV GLINENEC	POSTAVEN, »PRAVI« MOŠKI	KANDIRAN POMARANČNI OLUPEK	UČENKA NA PRAKTIČNEM DELU
SKOPIUH, ŠKRTEŽ									DOGOVORJEN ZNAK				SLOVENSKI CERKVENI SKLADAT. (ALOJZ) NATRIJ			
DELAVEC V MARINARNI									OTOK OB SARDINIJI UDELEŽEN. SINJSKE ALKE							
ZAČETEK MISLI																
ANGLEŠKI REŽISER (DAVID)					PROPAGANDA								OSEBA, KI NOČE BITI IMENOVANA			
TOMISLAV NERALIČ			ESTONEC				AM. MESTO V OHIU FIN. OPERNI BASIST (MARTTI)						PREBIVALEC SUDANA	ČARLI NOVAK		
TRINIDADSKI SPRINTER BOLDON			BRENCELJ	ŠKOFOVSKA KAPA							VIRUS AIDS	ŽOLCA				
ERITEM JE KOŽNO VNETJE	AMERIŠKI BIOLOG (PHILIP)	PEVKA AMBROŽ ANGLEŠKA KRALJEV. RODBINA						MESTO SZ. OD MILANA MEHKA, LAHKA KOVINA					KOST PODLAHTNICA			
LJUBLJAN. ŠPORTNI REPORTER (ANDREJ)						LADO BIZOVIČAR			SULTANOV RAZGLAS PREDEL OB BLEJ. JEZERU						ITALJANSKA REKA ANIENE V ANTIKI	TUDOR JE ANGLEŠKA KRALJEV. RODBINA
KONEC MISLI																NIZOZEMSKA JADRNIKA
ANŽEJ DEŽAN			REKA, KI TEČE SKOZI RIM BRANE IVANC													
KOS BLAGA ZA BRISANJE NOSU						SLOVENSKI FILMSKI SNEMALEEC (RADO)							AMERIŠKI REŽISER KAZAN			
PRVI TON OKTAVE						DVA GRŠKA POVELJNIKA PRED TROJO							ANGLEŠKI POMORŠČAK (JAMES)			